

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredne in praznične.
Inserati: do 30 petih vrst 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati
petih vrst 4 D; notica, poslovanje, reklame, preklic beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, priljučno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisane in zadoščene frankovane.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1.50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
12 mesecev	6 mesecev	Din 240—	po pošti	Din 360—	po nakaznici
6	3	120—	120—	180—	180—
3	1	60—	60—	90—	90—
1		20—	20—	30—	30—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Brez programa in razuma.

Gosp. Davidović naznanja naši javnosti, da se je končno javno oklenil programa srednje linije ali z drugimi besedami programa narodnega sporazuma. V to svrhu je s prijateljem Marinkovičem izdelal samoupravni načrt ter združil nezadovoljne avtonomiste in federaliste ter prikimaže z zemljoradnike v enoten opozicijski blok. Šel je celo tako daleč, da je odbil od sebe ustavovorne prijatelje lastne stranke ter zavrgel njihov jugoslovanski program in njihov demokratično izpovedovanje. Priključil se je rajši zagrozenim in brezcilnim avtonomistom in federalistom ter skupno z njimi začel oznanjati vero in zahtevo po narodnem sporazumu. Od politika Davidovičevega kova bi po pravici lahko zahtevali, da v trenotku, ko propoveduje vero in zahtevo po narodnem sporazumu, vsaj v toliko obvaruje svoje samostojno stališče, da se ne udinja ne eni ne drugi stranki, marveč da se postavi na stališče nepristranskega posmatrača ter obojestranskega pomirjevalca. On bi moral stati nad strankami in blažiti zahteve in skrajnosti na obeh straneh, ako mu je res do narodnega sporazuma, to se pravi do pobotanja političnih sil, ki si drže v parlamentu ravnotežje. Gosp. Davidoviću pa ni do tega stališča, do nepristranosti, do objektivnosti, do pomirjevalnega posredništva v naši notranji politiki. Skupno s starejšimi tovariši iz predvojnne Srbije si je pod krinko narodnega sporazuma zamislil volilno in politično akcijo, ki naj privede njega samega, tovariše in njegovo stranko do splošne moči v Srbiji, in sicer, kar je pri tej politični zamisli glavno, s pomočjo federalistov in njihove zmage in na račun patriotskih elementov v prečanskih krajih.

Gosp. Davidovič je vodil doslej samo strankarski egoizem, samo partijski pohlep, zato je ostavil pravo posredniško srednjo linijo in resnični narodni sporazum ter postal enostavni priganjač Radičeve republike. Gosp. Davidovič torej danes ne more pokazati programa, s katerim snuje svoje akcije, ker bi moral v odkritosrčnem slučaju razgaliti samega sebe ter priznati sramotne strankarsko-sebične spletke celokupnega opozicijskega bloka.

Prvotno gosp. Davidović ni govoril o potrebi narodnega sporazuma in o politiki srednje linije. Opozicijski blok se je pod njegovim vodstvom držal druge taktike. Napadal je bivšo vladno radi njenega dozdnevno naslednjega ustavnega in napačnega zakonodajnega delovanja, to se pravi radi

nepopolnosti, korupcije in nazadnjaštva bivše radikalne vlade, bivšega režimskega sistema. Na tej podlagi je sploh prišlo do enotnega opozicijskega nastopa in tedaj so vse te stranke pridno molčale o narodnem sporazumu, o srednji liniji in drugih takih današnjih gestih. Tedanja parlamentarna kritika je bila po soglasnem mnenju razumnih političnih krogov nadvse pretirana ter je služila strankarski demagogiji, kakor pa volji in prizadevanju za resnični napredek in notranjeboljšanje zakonodajnega in upravnega aparata. To je uvidel tudi opozicijski blok, ki si danes ne upa razglasiti tedanjega svojega programa in zahtevati novo vladno radi izboljšanja države ne uprave ali radi nadaljevanja pozitivnega zakonodajnega dela: opozicijskemu bloku diši oblast! Bojazan pred volitvami skriva zaenkrat pod krilatico narodnega sporazuma in politike srednje linije. Videli pa smo, da taka politika ne more biti program opozicijskega bloka ali poedinih njegovih strank, dokler stoji na enostranskem bojnem stališču, in dokler ne zavzamejo pomirjevalnega, nepristranskega, posredniškega vidika, ki mora biti nad strankami, nad partijami in po možnosti v tesni zvezi s pravimi, politično in realno dosegljivimi ustavnimi in upravnimi cilji.

Enako politiko brez programa uganja tudi naša Slovenska ljudska stranka. Lani je svirala na avtonomistične pišali. V vseh mogočih barvah je risala blagodat avtonomistične Slovenije ter obetala preprostemu in neukemu ljudstvu nebesa brezdvajne samovlade. Ko se je izjalovil poizkus sprave z radikalno stranko je ubrala zagrizeno pot javnega pohujševanja ter po svojem časopisu razširjala strahovite neistine o beogradski vladi, blatila ugled domovine, ubijala zdrav čut do države in nacionalnosti ter se končno pridružila opozicijskemu bloku, da ruši vladno radi vlade in da pobija oblast radi oblasti. Tudi ta stranka, ki je nekoč stala v prvih vrstah, ko je bilo treba smešiti razne sporazumske akcije, se danes oprijema narodnega sporazuma. Kaj stari avtonomistični program, kaj socijalna revolucija, kaj katoliška prosveta — glavno je narodni sporazum, to se pravi kapitulacija vseh nacionalnih elementov v državi pred razornimi, nejasnimi, često protidravnimi, popolnoma neodkritosrčnimi stremelji in težnjami raznih avtonomistov in federalistov, pred samim Stjepanom Radičem! Politike narodnega sporazuma

ma pa se ne dela s skrajnim pobijanjem jugoslovanske nacionalne večine, marveč s prijazno politiko umirjenih gesel, s pomirljivostjo, s posredovanjem, z zadrževanjem ekstremnih elementov. Kolikokrat je imel gosp. Korošec Radičovo usodo v rokah, kolikokrat bi bil lahko pritisnil na brezvestnega hrvatskega tribuna in zahteval od njega, da se pomiri, da se ublaži in da se postavi na realna, parlamentarna, na ustavna tla in da počaka s pretiranimi zahtevami! Ali dr. Korošec ni v tem oziru storil ničesar! Nasprotno, njegovo časopisje je drvelo v prepad ter v glavnem tudi zakrivilo, da je stranka sedaj tako blamažno pogorela. Mesto da je to časopisje podpiralo svoje voditelje,

da jim je dvigalo avtoriteto in razumnost, se je pogrezalo vedno nižje, dokler ni padlo na nivo brezstidnega židovskega časopisja.

Tak konec mora zadeti nujno vsako politiko, ki nastopa brez programa in pa brez razuma. Vztrajamo na tem, da se borba za narodno in državno edinstvo izvaja od kraja, da se končno izločijo iz našega javnega življenja ljudje, ki so zakrivali toliko gorja in zadržali petletni razvoj velikega, bogato nadarjenega naroda, ki pa je bil poklican in je še poklican, da zavzame najvidnejše mesto v južni Evropi, na Balkanu, na Jadranskem morju, med Slovani sploh!

Pred rešitvijo politične krize.

Popolen zastoj. — Kombinacije o ministrskih portfeljih vlade opozicijskega bloka. — Pašičev odhod v Bjelino.

— Beograd, 28. aprila. (Izv.) Zaredi pravoslavni velikonočni praznikov je nastal popoln zastoj v razpletu parlamentarne krize. V parlamentu je včeraj vladalo popolno mrtvilo. Skupščinski predsednik Ljuba Jovanović, minister Marko Trifković in minister pošte Vukićević so se včeraj zglasili v predsedstvu vlade, kamor pa ni prišel ministrski predsednik Nikola Pašić. Ljuba Jovanović je za tem posetil Pašića na njegovem domu, kjer je dlje časa z njim konferiral. Sinoči ob 18. je Ni. Vel. kralj sprejel ministra za socialno politiko Mišo Trifunovića. Avdiencia je trajala pol ure.

— Beograd, 28. aprila. (Izv.) V zadnji rešitve krize vlada tako v vladinih in radikalnih kakor tudi v opozicijskih krogih velik optimizem. Opozicijski blok se vedno računajo s tem, da se opozicijskemu bloku poveri mandat za sestavo poslovne vlade. Nacionalni blok pa je uverjen, da dobi Pašić volilni mandat. Za slučaj, da sestavi opozicijski blok vlado, je že med opozicijskimi skupinami dosežen tak sporazum, da dobe Davidovičević 9 ministr. portfeljev, klerikali 3 eventualno 4, spahovci 3 ali 2 in celo radičevci 3. Zemljoradniki se branijo vstopiti v vladno ter so le pripravljeno podpirati vladno opozicijskega bloka.

POTOVANJE DR. BENEŠA V ITALIJO.

— Praga, 28. aprila. (Izv.) »Lydove Noviny« javljajo, da bo potovanje dr. Beneša v Italijo trajalo 14 dni. Dr. Beneš se sestane tudi s prezidentom Masarykom na Siciliji. Iz Italije odpotuje dr. Beneš v Ženevo, kjer se vrši sredi junija zasedanje Društva narodov. Dr. Beneš odpotuje 14. julija v Ameriko.

ČESKOSLOVAŠKI POSLANIK V BERLINU.

— Praga, 28. aprila. (Izv.) Dobro informirane »Lydove Noviny« javljajo, da bo imenovan za berlinskega poslanika Českoslovaške republike dosedanj dunajski poslanik dr. Krofta. Svoje novo službeno mesto nastopi 15. maja.

Splošni delavski kongres v Beogradu.

— Beograd, 28. aprila. (Izv.) Danes ob 9. se odpravi splošni delavski kongres amsterdamske internacionale. Včeraj je bila predkonferenca, katere so se udeležili tudi razni delegati iz tujih držav. Prisotni so bili generalni tajnik amsterdamske internacionale iz Amsterdama J. Sassenbach, za Belgijo Mertens, za Českoslovaško Rudolf Stojerle, za Bolgarsko Danev, za Madžarsko Gal, romunski delegat ni prispel, italijanski delegat Saragoni se je opravičil radi svoje bolezni. Predkonferenca je včeraj ob 9. dopoldne otvoril tajnik Zveze mesarske organizacije Brajina, kratko očitajoč delavsko gibanje v Jugoslaviji. Tajnik Sassenbach je pozdravil kongres v imenu amsterdamske centrale, želeč najboljših uspehov beogradskemu delavskemu kongresu. Njegov nemški govor je prevedel dr. Živko Topanović. V francoskem jeziku je pozdravil kongres belgijski delegat Mertens, ki je omenjal, da je položaj belgijskega delavstva zelo povišen. Českoslovaški delegat Stojerle je kratko očitajoč položaj Českoslovaškega delavstva, ki vstrajno in uspešno brani načelo 8urnega delavstva. Madžarski delegat Gal je v svojem govoru izrazil obžalovanje, da ne more poročati o ugodnem položaju delavstva na Madžarskem, ki je izpostavljen velikemu terorju Horthyjevega režima. Delavstvo pod tem režimom mnogo trpi in vlada preganja socialistične organizacije. Bolgarski delegat Danev je omenjal veliki teror, ki ga izvršujejo komunisti nad socialističnim delavstvom Bolgarske. Na kongresu so zastopane po svojih delegatih vse socialistične strokovne organizacije.

Francoski pogoji glede reparacij.

Poincaré odobrava poročilo strokovnjakov.

— Pariz, 28. aprila. (Izv.) Poincaré je v imenu vlade odobril poročilo strokovnjakov podano reparacijski komisiji pod tremi pogoji: 1.) Francija zahteva plačilo gotovih svote, ki se lahko zmanjša le v slučaju, če Anglija in Amerika znižata svoje tirjave napram Franciji. V enakem razmerju bi bila potem Francija pripravljena del plačil Nemčiji znižati. 2.) Zavezniška države se morajo že sedaj dogovoriti glede sankcij napram Nemčiji, če ta ne bi hotela izpolnjevati prevzetih obveznosti. 3.) Francija izprazni Poruhije le tedaj, če se ji garantirajo enake zastave, vredne okupacije Ruhrja.

— Pariz, 27. aprila. (Havas.) »Petit Parisien« javlja, da je ameriški bankir Morgan odpotoval v London, kjer stopi v stike z londonskimi finančniki. Morgan je izjavil, da so že ameriški finančniki zajamčili 800 milijonsko posojilo zlatih mark Nemčiji. Izplačilo sledi takoj, kakor hitro se prično izvajati predlogi strokovnjakov.

Aleksej Tolstoj.

28

Polet na Mars.

Roman.

Glasnik je položil palico s prejo k ognju ter sedel z obrazom proti pragu. Njegove oči so bile zaprte. In vsi so videli na njegovem čelu tretje oko, prikrito s pleva, ki je bila kakor vneta.

Aoli so se posvetovali in govorili med seboj: »V gorah ne zadostuje krme za živino in premalo je vode. Po zimi prezebamo v soteskah. Močni vetrovi mečejo naše koče v globoke prepače. Ubojajmo glasnika in vrtno se k starim ognjiščem.«

Aoli so stopili iz gorskih sotesk na ravnilno Azore, gnali so pred seboj črede haši in vodili žene, deco in dekleta. Aoli se niso bali, kajti njihove duše so postale krotke, pogledi energični in srca pogumna. V gorah so spoznali tako veliko blaženost, da ni bilo več zla, ki bi moglo zasenčiti to spoznanje.

Magacitli so vzeli device Aolov in rodili z njimi vijoličasto plemo Gorā. Tedaj so začeli graditi šestnajst ogromnih kotlin, kamor se je stekala voda v času, ko se je tajal sneg na tečajih. Brezplodne ravnine so prepregli s kanali ter jih namočili. Iz pepela so vznikale nove naselbine Aolov. Polje je dajalo bujno letino.

Zgrajene so bile stene Soacere. Med graditvijo kotlin in sten so Magacitli uporabljali ogromne dvigalne stroje, ki jih je premikala rastnost semen. S silo zakletve so mogli Magacitli premikati velike skale in povzročali so velikost rastlin. Svoje znanje so zapisali v knjige — s pestrimi lisami in z zvezdnimi znaki.

Ko je umrl zadnji prišlec z zemlje, je izginila z njim tudi skrivnost znanja. Šele čez dvajset tisočletij smo mi, vnuki plemena Gorā znova prečitali knjige Atlantov.

XXI. POGLAVJE.

Slučajna naloba.

Od dolgega časa je Gusjev v mraku začel broditti po sobah. Hiša je bila velika in zgrajena trdno — za zimsko bivališče. V nji je bilo mnogo hodnikov, stopnic in v preproge zavitihi sob. praznih dvoran in galerij, kjer je vladala popolna tišina. Gusjev je blodil, ogledoval in zehal:

»Bogato živé, vrage, bogato, toda dolgočasno.«

V oddaljenem delu hiše so se čuli glasovi, žvenket nožev in ropot posode. Piščec glas upravitelja je venomer sipal ptičje besede, zmerjal je nekoga. Gusjev je prišel v kuhinjo, nizko, obokano sobo. V ozadju je stal štedilnik, kjer je odseval nad ponvami ožinati plamen. Gusjev se je ustavil na pragu in zavilal nos. Upravitelj in kuharica, ki sta se zmerjala med seboj, sta umolknila in se prestrašeno umaknila v kot.

— Kadi se pri vas, kadi, kadi — jima je dejal Gusjev v ruščini, — odvod napravite nam štedilnikom. Eh, to ste Marsovc!

S prsti jima je napravil nekake samemu nerazumljive znake in odšel na stranski balkon. Tu je sedel na kamenite stopnice, potegnil iz žepa svojo priljubljeno dolgo in prižgal cigareto.

Spodaj poljane, na kraju brega in kriči deček-pastir, ki goni zamoško mukajočo haši v hlev. Od tod je šla med visoko travo po stezi proti domu ženska z dvema golidoma mleka. Veter je privzdigoval njeno rumeno srajco in zavijal čopek na zabavni čepici, ki je pokrivala svetlo-rdečo lase. Kar se je ustavila, postavila golide na tla, začela poditi od sebe žuželko ter prikrivala s komolcem obraz. Veter je privzdignil spodnji del njenega krila. Nasmehnila se je, počenila, vzela golide in znova hitela dalje. Ko je zapazila Gusjeva, je pokazala svoje bele, vesele zobe.

Gusjev jo je klical Ihoška, dasi ji je bilo ime — Iha. Bila je upraviteljeva sorodnica, zabavna, zagorelasto-modrikasta, okrogla deklica. Naglo je smuknila mimo Gusjeva, — samo nos je zavijala v smeri proti njemu. Gusjev se je pripravil, da bi jo od zadaj vščipnil, toda vdržal se je: sedel je, kadi in pričakoval.

In res, Ihoška se je kmalu zopet pojavila s košarico in nožikom. Sedla je blizu Sina Neba ter začela čistiti zelenjavo. Njene goste trepalnice so

mežikale. Vse je kazalo, da je — veselo dekletce.

— Zakaj so pri vas na Marsu babe vse nekam modrikaste? — ji je dejal Gusjev v ruščini. — Trapa si, Ihoška, pravega življenja ne razumeš.

Iha mu je odgovorila, in kakor v sanjah je Gusjev razumel njene besede:

— V šoli sem se učila sveto zgodovino, tam stoji, da so Sinovi Neba — zlobni. V knjigah se govori eno, v resnici pa je drugače. Sinovi Neba niso prav nič zlobni.

— Da, dobri so, — je dejal Gusjev in zamežikal z enim očesom.

Iha se je davila od smeha in lupine so hitro letele izpod njenega nožička.

— Moj ded pravi, da vi, Sinovi Neba, baje lahko ubijate s pogledom. Jaz pa tega nekam ne opažam.

— Zares? Kaj pa sploh opažate?

— Čujte, odgovarjajte mi v našem jeziku — je dejala Ihoška — vašega jezika ne razumem. — Vaš jezik — pravi on — mi pa ne gre izpod rok.

— Kaj ste rekli? — Iha je položila nožiček kraj sebe tako jo je dušil smeh. Po mojem — je pri vas na Rdeči Zvezdi — vse isto.

Tedaj je Gusjev zakašljal ter se pomaknil bliže. Iha je vzela košarico in se pomaknila dalje. Gusjev je zakašljal ter se ji še bolj približal. Ona je dejala:

— **Partiz, 27. aprila (Izv.)** »New York Herald« izjavlja na podlagi informacij, da je reparacijsko vprašanje neposredno pred rešitvijo. Francija je pripravljena odnehati od svojih sankcij, toda hoče si pridržati popolno akcijsko svobodo napram Nemčiji. Francija zahteva, da se prizna pravica, da takoj sama ali skupno z zavezniški zasede ruhrsko ozemlje, če ne bi Nemčija izpolnjevala svojih obveznosti. Pod gotovimi okoliščinami je mogoča izvedba Dawesovega načrta. Govore, da se že Nemčiji 1. junija na račun posojila izplača 200.000 zlatih mark.

OTVORITEV ZAGREBSKEGA VELESEJMA.

— **Zagreb, 28. aprila. (Izv.)** Včeraj ob 9.30 dopoldne je bila svečana otvoritev zagrebskega velesejma. Pri otvoritvi so bili prisotni načelnik oddelka ministrstva za trgovino in industrijo dr. Lazarevič, predsednik zagrebske trgovske in obrtne zbornice Vladimir Arko, predsednik Zveze hrvatskih industrijev Aleksander, predsednik trgovskega gremija Grünwald predsednik bančnega sindikata dr. Vrbančič, češkoslovaški poslanik v Beogradu Jan Šeba z zagrebskim češkoslovaškim konzulom Otonom Paara, francoski poslanik de Billy, poljski poslanik Okenski, nemški konzul dr. Waldbeck, avstrijski konzul Herzfeld, portugalski konzul Hermann, zastopnik Trgovske in obrtne zbornice za Slovenijo dr. Ivan Pless tudi v imenu ljubljanskega velesejma. Velesejmi je otvoril s kratkim govorom predsednik Radkovič. Prve dopoldanske ure je bil na velesejmu velikanski naval množice, popoldanski dež pa je poset zelo oviral. Angleška parlamentarna Filip Dawson in Patrick Hanon sta si ogledala velesejme, se o njem izrazila povoljno ter se posebno interesirala za papirno in usnjarsko industrijo.

VELIK VIHAR V BEOGRADU.

— **Beograd, 28. aprila (Izv.)** Snoci ob 20.30 je nastal nad Beogradom in okolico velikanski vihar, ki je povzročil veliko škodo na sadnem drevju. Zgostili so se oblaki ter je med treskom in gromom začela padati kot oreh debela toča. Po ulicah se je napravil več centimetrov debel led. Toča je v Beogradu pobila mnogo oken. Telefonske zveze so bile pokvarjene in še danes ni popolnoma vzpostavljen interurbanski telefonski promet.

Vesti iz Italije.

Šolska naredba za afriške kolonije. — Mussolini med invalidi. — Razstava v Benetkah.

— **Rim, 27. aprila.** Načelnik minister Gentile je izdal za Tripolitanijsko in Eneaisko šolsko naredbo, po kateri se v teh dveh kolonijah ustanavljajo šole v italijanskem in arabščem jeziku. (Za afriške kolonije torej šole v domačem, arabščem jeziku, za kulturne Jugoslovane v Julijski krajini pa je izdal isti minister, kakor znano, lani šolsko odredbo, ki je odzvela Jugoslovenom šolo v domačem jeziku ter jim dala šolo v tujem, v italijanskem jeziku. To je nov dokaz zanikanja državljanov jugoslovanske narodnosti v Italiji. Afriškim divjakom pušča Mussolinijeva vlada materni jezik, evropskim Jugoslovenom ga jemlje. Kako vpliva to na naš jugoslovanski življenjski italijanski obistoj! Znova vidimo, kako hočejo moč iz Rima z vso silo uničiti vso njihovo politično in gospodarsko vrednost. Afriški Arabci velja v Rimu več nego Julijski Jugoslovani! Ponavljamo, da si Italija s svojo obmejno politiko ne gradi prijateljstva z Jugoslavijo!)

— **Firence, 27. aprila.** Vojni invalidi so imeli veliko zborovanje, na katero je prišel tudi predsednik Mussolini. Bilo je vse zelo slovesno. Govoril je znani voditelj invalidov Del Croix, naznanjajoč, da je zborovanje sklicano v svrhu, da se invalidi konstituirajo v legijo za nove boje in nove zmage. Za njim je govoril Mussolini, jemajoč na znanje, da tvorijo mučeniki in poborniki iz vojne deseto legijo, najzvestejšo legijo, ki hoče samo bojevati se in umreti v vdanosti in molku. Mussolini je nato ogledal eno po vojni čase, ko so zaničevali in psovali vojne invalide. Nikdar se ne vrnejo več in gorje onim, ki bi se drznili vstavi v svojem pokretu generacijo, ki si je prisvojila v jarkih svojo veličino in svojo plemenitost. Italijanski narod koraka po poti v svoji veličini in razbije vse ovire, ki bi hoteli preprečiti njegovo prodiranje. Mussolini je potem obšel in poljubil invalide Del Croixa. Ta dan je bil otvorjen v Firencah invalidski dom.

— **Benetke, 27. aprila.** V navzočnosti kralja se je otvorila predvčerajšnjim XIV. mednarodna umetniška razstava. Slavnostni govor je imel minister Gentile. Pri otvoritvi je povzročil incident italijanski futurist Marinetti. Zaklical je: Proč s predsedstvom, ker je protitalijansko. Kralj je vprašal, kaj hoče Marinetti. Povedalo se mu je, da je predsedstvo razstave odklonilo italijanskim futuristom prošnjo za razstavno dvorano, sprejelo pa je med razstavilce zunanje futuriste.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA V PRAGU.

— **Praga, 28. aprila (Izv.)** Danes dopoldne je prva seja pododbora strokovne komisije Društva narodov.

VELIKA MEDNARODNA AVTOMOBILSKA DIRKA.

— **Palermo, 27. aprila. (Izv.)** Danes je bila velika mednarodna avtomobilska dirka za štit in pokal Florio na cesti delle Madonie. Dirke se je udeležilo 35 avtomobilov. Od strani Italije 15 avtomobilov raznih vrst, med njimi 3 Fiat, od strani Francije

6, od strani Nemčije 10 in 5 avstrijskih avtomobilov. Vlada je veljanska vročina in sta bila dva najboljša dirkača Borbino za Fiat in pa Minora za eta od solnčarice. Dirkač Nazario je ponesrečil ter je dobil več težkih ran. Prvi je prišel na cilj Nemec Werner v 8 urah 16.30.

Politične vesti.

— **Klerikalno poštenjaki, Hrvatoma bedaki!** »Hrvatska Misao«, ki izhaja v Zagrebu in ki je glasilo najbolj zagriženih Samohrvatov, imenuje Radkovičev stranko — »grupo bezazelnih bedaka«. V Ljubljani pa proglašajo klerikalci Radkoviča za poštenjaka in sicer zgolj zaradi tega, ker je njihov zaveznik. Z ozirom na klerikalno trditev smo torej upravičeni sklepati, da so klerikalci ravno taki poštenjaki kakor je gosp. Radkovič.

— **Klerikalna nesramnost ne pozna nobenih mej.** V nedeljskih »beležkah« si je dovolil »Slovenec« infamen napad na naš list, češ da kliče policijo, naj nastopi proti delavstvu. Kot kronisti smo zabeležili vest o ljudskem shodu 1. maja. In ker se je že zadnjič v Mestnem domu pokazalo, da so duhovi med slovenskim delavstvom po zaslugi gotovih hujšakačev precej razburjeni, smo po pravici omenili, da utegne priti tudi to pot do kakih izgrediv. Niti na misel nam ne prihaja opozarjati varnostne organe, ker nas njihov delokrog in njihove dolžnosti prav nič ne zanimajo. Policija ima svoj informacijski aparat in lahko postreže z informacijami tudi »Slovenec«. Proti ljudem, ki se boré v mejah zakonitosti za svoje pravice, nismo nikoli nastopali. Klerikalno podtikanje je skrajno nesramno tem bolj, ker prihaja od tiste strani, ki nosi vso odgovornost za krvave dogodke na Zaloški cesti. Hinavci in demagoški kričači, do zedevni zaščitniki delavskih interesov, ki so pred leti inscenirali prelivanje delavske krvi, nimajo pravice očitati drugim, da nasprotujejo delavskim interesom. »Cerkvenotvorni« velekapital in katoliška reakcija naj le brzda svoj jezik, ker ima itak dovolj masla na glavi. Delavstvu pa polagamo na srce, naj dobro premisli, kaj bi govorili in pisali isti klerikalci, če bi bili na vladi. Zaloška cesta je najboljši dokaz, da je klerikalizem prijatelj delavstva samo tedaj, kadar bi rad s pomočjo nižjih in srednjih slojev zlezal le koritu. Neutemeljeno in farizejsko zavito »Slovenčev« ogorčenje je le posledica skrite jeze, ki tare klerikalce, odkar jim je spodletel manever v Beogradu.

— **Vendar enkrat!** Doslej je klerikalizem neprestano rolnel, da je Beograd izvor in svetovno središče korupcije, v nedeljski številki pa priobčuje »Slovenec« članek o korupciji kot svetovni bolezn. O tem, kar smo mi trdili že opetovano, je prepiral »Slovenec« uredništvo šele sociolog Lujo Brentano. Vendar pa svetovni značaj korupcije klerikalcev prav nič ne moti, da ne bi še nadalje igrali vloge paten-tiranih poštenjakov, ki vidijo vse mogoče in nemogoče napake pri drugih, sami pa hočejo veljati za angelsko čista bitja. Če je korupcija svetovni po-voljni pojav (kar priznava v citatu tudi »Slovenec«), tedaj jo lahko najdemo v večji ali manjši meri v vsaki državi, pri vsakem narodu in v vsaki politični stranki. Mi smo vedno zagovarjali stališče, da je popolnoma napačno pripisovati odgovornost za ta splošni pojav samo gotovim vodilnim osebam. Bolezen se je lotila človeške družbe kot take in osebnosti ne igrajo pri tem nobene vloge. Za nezdrave razmere in slabo državno upravo v Jugoslaviji niso merodajne osebne lastnosti in privatno življenje nekih voditeljev srbskega naroda, temveč drugi faktorji, med katerimi je v prvi vrsti dejstvo, da smo mlada država, sestavljena iz različnih kulturnih, verskih in plemenskih elementov, ki se v tem kratkem času še ni mogla organizirati in urediti tako, da bi bil njen upravni in administrativni aparat brezhiben. Zato pa je vsako zaletavanje v vlado, češ, ona je vsega kriva, navadno demagoštvo.

— **Volilni sporazum med radikali in klerikalci v Sloveniji** je, kakor piše beogradsko »Vreme«, popolnoma izključen. »Usvajajoči Radkovičev stališče, da so Hrvati, Slovenci in Srbi trije narodi, dr. Korošec ne priznava Radkovičev pravice, da postavlja kandidate na teritoriju slovenskega naroda, ki želi, da vodi svojo samostojno politiko.« Ali se bo Radkovič ravnal po tej prepovedi? Dvomimo.

— **Novi list.** V Beogradu je izšla včeraj prva številka glasila ruskih akademikov na beogradski univerzi »Naše budućec« (Naša bodočnost). List je monarhistično orijentiran perijodična izdaja, čije glavni namen je, propagirati nabiranje dobrovoljnih prispevkov za »fond rešitve velike domovine« in širiti med ruskimi emigranti idejo obnovitve močne nacionalne Rusije.

— **Termin za sledečo konferenco Male antante.** Na zadnji konferenci Male antante je bilo sklenjeno, da se sestanejo njeni zunanji ministri v Pragi. Praska »Tribuna« pa javlja, da datum te konference še ni določen, ker bo dr. Beneš v juniju, ko bi se moral seštati

zunanji ministri Male antante v Pragi, na turneji po Ameriki. Zato se konference vrši brzkone šele v septembru.

— **Program V. kongresa sovjetov.** Program za V. kongres ruske komunistične stranke, ki se sestane 5. julija 1924 v Moskvi, je že določen. V prvi vrsti naj kongres definitivno potrdi program ruske komunistične internacionale in program posamičnih njenih sekcij v inozemstvu. Obenem se bo razpravljalo o nadaljnji taktiki v zvezi s svetovno gospodarsko situacijo. Posebno pozornost posveti kongres dosedanjim rezultatom v organizaciji enotne proletarske fronte. Po nedavni Zinovjevovi izjavi se je treba izogibati oportunistične desne kom. struje. Internacionala se giblje po Zinovjevem mnenju med dvema epohama svetovne revolucije. Prvi val revolucije se je že podel, drugi šele prihaja. Tudi ostale evropske države, zlasti Nemčija, preživljajo slični interval. Eksekutivni organ komunistične internacionale je razdelil delo kongresa na sedem velikih sekcij: Rusijo, Nemčijo, Italijo, Bolgarijo, Angleško, Združene države Severne Amerike in Japonsko. Med problemi, ki pridejo pred plenum kongresa, je posebno važen narodni problem, vprašanje strokovnih organizacij in stališče sovjetov napram kmetškemu ljudstvu. Na kongresu poroča poseben referent o kmetški internacionali, ki je prevzela nalogo, da odcepi zemljoradniški življenj v Evropi od dosedanjega veleposretniškega središča in da združi kmetске sloje s komunistično internacionalo. Razpravljalo se bo tudi o stališču komunistične stranke napram inteligenci in propagandi med komunistično omladino. Kongres se vrši pod geslom: Brez Ljenuina v Ljenuinovem duhu.

— **Reforme v Turčiji.** Kemal paša, predsednik angorske republike, dosledno in odločno stopa po poti radikalnih reform. Kakor smo že javili, je odpravil nošnje fesa, ki je bilo preje takorekoč oficijelno pokrivalo vseh pravovernih muslimanov. Sedaj je sestavil posebno komisijo, ki ima nalogo, da pregleda vse palače bivših turških sultanov, ugotovi vse zaklade in jih oceni. Vsi ti zakladi so vredni nekaj sto milijonov zlatih frankov. Izmed teh zakladov bo prodano vse, kar nima zgodovinske vrednosti. Stvari zgodovinske vrednosti se izroče muzeju. Kemal paša je predložil turškemu parlamentu zakonski načrt, ki urejuje vzgojo mladine. Po zapadnem vzorcu se ustanove gimnazije. Šele po končanih srednješolskih naukih bo mladeničem dovoljen vstop v bogoslovna učilišča. Imame in mujezine (muslimanski duhovniki) bo odslej imenoval šef oddelka za vero pri ministrskem predsedništvu. V času ramazana bo moral vsak propovodnik imeti od vlade dovoljenje, ako ho hotel propovedovati vernikom. Angorska vlada je nadalje tudi dovolila jedenie svinjskega mesa, kar je bilo doslej, kakor je znano, po koranu strogo prepovedano. Iz vojaških šol je vlada povsem odpravila verski pouk in izdala naredbo, da se nobeden vojak ne sme baviti s politiko. Angorska vlada nadalje pripravila zakonski načrt, s katerim namerava odpraviti arabsko pismo in jo nadomestiti s latinico, s čemer hoče predvsem olajšati učenje turškega jezika tako domačinom, kakor zlasti tujcem.

Julijska Krajina.

— **Protj slovenskim fašistom na Goriškem** je nastopil zelo ostro goriški italijanski list »La Voce di Gorizia«, ki pravi, da je povsem zgrešeno, ako se Italijani zatekajo po pomoč k slovenskim fašistom, katerim slovensko ljudstvo ne more dati nobene vere. Dokaz za to so volive v Kanalu in drugod po Soški dolini, kjer se je prepustila volilna propaganda slovenskim fašistom. — List misli, da smejo italijansko politiko med Slovenci voditi samo domači Italijani in ne oni iz starega kraljestva. V Trstu se jezijo na videmske fašiste, češ da so postopali preveč surovo in tako blamirali fašistovsko volilno gibanje med goriškimi Slovenci. Vidmu navsuetujejo, naj postopa lapeše, po tržaško, s Slovenci pa bo uspeh ugodnejši. Kakor se vidi, se Italijani razburjajo zaradi vprašanja, katera italijanska politika napram Slovincem bi bila v italijanskem smislu uspešnejša? Mislimo, da je bila vsa dosedanja politika proti Jugoslovenom v Julijski Krajini s strani vlade in fašistov popolnoma napačna. Postopa se z njimi kakor s kakimi kolonialnimi divjaki, zaničujojo jih in pejujejo celo za prselence na italijanska tla Slovence, ki so tu avtohtono prebivalstvo že skozi stoletja in bivalo torej na svoji slovenski zemlji. Najpametnejše bi bilo, da puste italijanske stranke, predvsem fašisti, Slovence lepo na miru, vlada pa na jim da pravice, kakor so jih že opetovano zahtevali v Rimu, pa bo lep mir in zadovoljstvo med Jugosloveni in ustvari se takoj dobro sožitje z drugorodnimi Italijani v deželi. Samo taka obmejna politika bi koristila Italiji v notranjosti in zunanosti, pred vsem pa v željenih zvezah z Jugoslavijo! Vsa

drugačna obmejna politika bo Italiji v vedno večjo škodo.

— **Vizum.** Iz nekega pisma posnemamo: Nekdo mi je zatrjeval, da vizum omejuje tihozapstvo in špijonažo. Toda stvar je taka, da so tihozapci tako oprezní, da jim ni treba uporabljati ne potnega lista in ne drugih takih dokumentov, verizniki in ogleduhi pa se vozijo v bđzovlaku in uporabljajo pristne potne listine. Morda je prav to, da se je Jugoslavija zavarovala ob meji tem dolj proti Albaniji, Grčiji in Bolgariji ter tudi proti Romunski in Madžarski, toda tu pri nas se občuti to kot veliko zlo, ki tepe Jugoslovence. Že pet let so ločene družine, starši in otroci, preko meje pa si ne morejo podati roke. — Uglednemu Slovincu je umrla v Jugoslaviji sestra, pa ni mogel dobiti potnega lista, da bi šel k pogrebu. Ubere jo preko meje, pa je imel smolo, ker tam so ga prišli in zaprli, in ko se vrne, ga primejo tu in zapro. Ob času vsesokolskega zleta so imeli Italijani na meji pripravljene avtomobile, v katere so nabasali izletnike in zvezane tlačili po zaporih. Vse se je zgrazalo, toda izmed merodajnih oseb se ni nihče zganil proti temu. Beograd pa je daleč. V Trstu so nekaj časa izdajali vizum po znižani ceni in celo brezplačno za ubožnejše sloje. To Italijanom ni bilo všeč in pomagali so preprečiti to tudi nekateri župani sami, ker so premožne ljudi označali za nepremožne. Kdor si izposluje dovoljenje za prehod, mora čestokrat tam pri obmejnih organih slisati nepotrebne očitke in zbadljive besede. Na mejo spada tudi vedno inteligentno in vpludno osobe. Kdaj torej odpade vizum, ki nam je povzročil že toliko nevšečnosti in nepriključnosti?

— **V Tolminu** sta odstopila podžupan Mrak in občinski odbornik Kragelj. Oba sta člana fašistovske organizacije. Odstopila sta zaradi volitev, ki so se izvršile v Tolminu neugodno za fašiste. Znani Mrak bi najraje postal vladni komisar v tolminski občini!

— **Fašistovski veselje.** Fašistovsko glavno glasilo »Il Popolo di Trieste« izraža svoje veliko veselje, ker ni dobil dr. Trinajstić v Voloskem italijanskem državljanstvu. Kolegij odvetnikov v Trstu je hitro naznanil, da je dr. Trinajstić izbrisan iz njegovega imenika. Fašistovski list vzklika: »Tako je razorožen jugoslovanski agitator med slovenskimi kmetškimi rodovi v Julijski Beničiji! To pomeni po njegovem mnenju dejstvo, ki je važno za pomirjenje avtohtonega in tujerodnega prebivalstva. Fašistovski »Il Popolo« ne pozna jugoslovanskega naroda. marveč govori najraje o slovenskih rodovih, kakor se piše n. pr. o divjih rodovih v Trlpolitaniji in avtohtoni so za njega tisti redki Italijani, ki so bili pred vojno v Primorju ter oni, ki so prišli po vojni tjakaj, drugorodno pa je vse jugoslovensko prebivalstvo, to se pravi, po italijanskem izjavljanju, tuje, komaj priseljeno in usiljeno prebivalstvo. »Il Popolo« postavlja dejstva na glavo, kajti resnica je in ostane, da je avtohtono prebivalstvo v Julijski krajini jugoslovensko, tujerodno in priseljeno pa je italijansko prebivalstvo. Tisti »allogeni«, katerega so vedno polna fašistovska usta, je postal že posvka in žaljivka za Jugoslovane v Julijski Krajini. Z »allogenom« hočejo reči, da so Jugoslovani tujerodci, tuj živeli, pripeneci, kateri nimajo nobene pravice na zemlji v Julijski Krajini, ki je italijanska. Tako nesramno žalijo fašisti dobro jugoslovensko prebivalstvo na njegovih rodni zemlji dan na dan, potem pa sanjajo, da si gradijo preko Julijske Krajine prijateljske odnose z Jugoslavijo. Se motijo in prav gotovo je, da se bo fašistovsko postopanje z jugoslovanskim ljudstvom svojčas pošteno maščevalo.

— **V Vipavi** vedno bolj obširjajo nepriključnosti, da jim je odvzeta okrajna sodnija in morajo hoditi v sodnih zadevah v Ajdovščino. Tudi z Italijanske strani se naglašča škoda, katero imajo Vipavci vsled odvzeta sodnije. Sedaj obljublja Vipavcem telefonsko zvezo in električno napeljavo. Poljedelstvo na Vipavskem preživlja težko krizo, kakor tudi drugodi po Julijski koloniji. Fašisti se hočejo prikupiti Vipavcem, zato pa jim sedaj obljublja pomoč, katere pa najbrže ne bo. »Narodna vlada« ni doslej pokazala še nobene resne skrbi za obmejno pokrajino!

— **Iz Rihemberga** se poroča, da je bil ob volitvah kmet Ivan Furlan težko ranjen s strani fašistov. Tolažit ga je prišel poročnik narodne milice, odpadnik Kalin, kateremu je Furlan povedal kako so surovo ravnali z njim. Furlan se je odpeljal končno v Gorico k zdravniku, ki je konstatiral, da ima zlomljeno eno rebro. Potem je šel k fašistovskemu volilnemu odboru, kjer so mu dali 100 lir z naročilom, da naj molči o stvari. Veliko je število volilcev, katere so fašisti pri volitvah ranili in poškodovali.

— **O številnih starih volilcih v Julijski Krajini** se poroča, kako so šli pogumno voliti in se niso dali preplašiti in prestrašiti od nikogar. Tako poročajo iz Črnege Kala v Istri, da so šli na volišče 80 letni starci, kateri so ostali gluhi napram vsem obljubam in grožnjam. Vsakdo jih spoštuje in visoko ceni. Nanje naj se ozirajo tisti mladci, ki so ostali v svoji sramoti doma. Iz Renč na Goriškem nam poročajo, da je neki slovenski fašistovski priganjač nagovarjal nekega starega volilca, da naj voli za vladno stranko, da mu bo pomagala pri domačem gospodarstvu. Stari Gradnikovec pa se je moško upri takemu prigovarjanju in se krepko, pošteno po slovensko, odrezal, da je on vedno volil slovenske poslance in da bo tudi sedaj volil samo slovensko listo. Vsa čast mu!

Slovensko planinsko društvo.

(Občni zbor.)

Dve struji. — Kriza. — Odstop celokupnega odbora.

V restavracijskih prostorih »Narodnega doma« je bil v soboto 26. t. m. zvečer občni zbor »Slovenskega planinskega društva« pod predsedstvom dr. Fr. Tominaška. Zbor je bil zelo dobro obiskan, osobito od strani mladih planincev. V svojem otvoritvenem govoru je predsednik dr. Tominašek podal pregled o društvenem delovanju v preteklem poslovnem letu, pozdravljajoč zlasti zastopnike podružnic SPD iz Maribora, Kranja in Kranjske gore. V glavnih obrisih je predsednik nato očitral delovanje društva in podal v glavnem delovni program za bodoče leto. Društvo namerava izvršiti gotove adaptacije pri hotelu »Zlatorog« v Bohinjski Bistrici. Ker se je stara ledenica podrla, mora zgraditi novo. Nad ledenico zgradi štiri sobe za planince in dve skupni ležišči; nadalje tudi garažo in čolnarno. »Zlatorog« je postal važna planinska postojanka, kar spričuje laniški mnogoštevilni obisk in je treba vse storiti, da se hotel izpopolni. Glede doma v Kamniški Bistrici je navajal vse težkoče, ki jih je imelo društvo »kamniško meščansko korporacijo«. Zgradbo tega doma je društvo moralo opustiti, odločilo pa se je zgradbo koče na Kravcu, vpoštevajoč želje zimskih turistov in smučarjev. Od baronice Apfalter je kupljen primeren svet, ki se v maju razméri, na kar se prične z gradnjo koče. Ta koča bo dograjena do jeseni. Denar za to zgradbo je prispel v naložen. Dalje je predsednik omenjal, da je društvo kupilo od »Osterreichischer Touristenkluba« na Črni prsti Malnarjevo kočo, katero je treba znatno popraviti, ker je bila med vojno zelo poškodovana; društvo je dalje kupilo tudi od istega društva kočo na Rogški gori pri Rogški Slatini. O delovanju podružnic je naglašal, da so bile nekatere zelo agilne. Kranjska podružnica je popravila Valvazorjevo kočo. Marljivo je delovala tudi kranjskogorska podružnica, ki je skrbela za kočo v Gozdu. Zelo intenzivno deluje mariborska in podravska podružnica. Prva skrbi za razvoj turizma v Pohorju, ki je zelo važno za Maribor. Selška podružnica bo letos izročila turistovskemu prometu Krekovo kočo na Ratitovcu. Savinska podružnica posveča posebno pozornost turistiki v Logarski dolini in že letos prične z zgradbo planinskega doma v tej dolini. SPD je dalje posvečalo pozornost izboljšanju prometnih zvez. Doslej je delalo velike ovire ravnateljstvo državnih železnic v Zagrebu, ki ni znalo ali hotelo vpoštevati turistovskega prometa v naših krajih in ni v voznem redu vpoštevvalo turistovskih potreb. Sedanje ravnateljstvo v Ljubljani umeva in vpoštevata želje turistov, kar pokaže zlasti novi vozni red. Kar se tiče znižane vožnje članom SPD po železnicah, je pričakovati, da dovoli železniško ministstvo polovično vožnjo skupinam po pet turistov, če se izkažejo z legitimacijami in potrdili SPD.

Predsednik je dalje omenjal, kako se je društvo z ozirom na naše planine ob meji napram Italiji zanimalo za razmejitve in je v tem oziru interverovalo pri merodajnih faktorjih. Skušalo je, da bi se izboljšale meje pri Klanski jezirih, na Vrhu in glavno pozornost je posvetilo razmejitvi na Triglavu. Posebno razveseljivih uspehov ne more v tem pogledu beležiti. Glede obmejne prometa je društvo vodilo pogajanja z zastopniki planincev v Avstriji in v Italiji. Pozitivnih rezultatov, ki bi bili ugodni za slovenske turiste, ni. Z Italijo se vrše pogajanja v tej smeri, da se dosežejo ugodnosti za turiste na črti Jalovec-Križ do Luknje.

Končno se je govornik spominjal umrlih članov-turistov, med drugimi ustanovnika in zvestega planinca gosp. Fr. Granača ter društvenega člana nega člana univ. prof. dr. Joh. Frischaufa v Gradcu. Zborovalci so se v znak sožalja dvignili s sedežev.

Končno se je predsednik zahvalil za požrtvovalno delovanje nekaterih članov in faktorjev, ki so vedno skrbeli za napredek in procvit društva. Zahvaljuje se posebno g. dr. De Franceschi ju za izposlovanje podpore, sanitetnemu šefu dr. Katičiču in gimnazijskemu ravnatelju dr. Josipu Tominašku, ki je urejeval društveno glasilo »Planinski Vestnik«.

Namestnik društva, tajnika g. Spahel je podal kratko in pregledno poročilo o društvenem delovanju in poslovanju v preteklem letu. Društvo ima sedaj nad 6000 rednih članov, od katerih jih odpa je na osrednje društvo 3111. Veliko je zanimanje za društveno glasilo »Planinski Vestnik« ki šteje sedaj 1318 naročnikov in se je samo v preteklem letu prijavilo 465 novih naročnikov. Društvo je oskrbovalo 15 planinskih koč in dva hotela. Največji turistovski promet je bil na Golici in v Kamniški Bistrici.

Blagajnik Jeretina je podal poročilo o blagajniškem stanju društva, naglašujoč, da si je društvo v preteklem poslovnem letu finančno opomoglo in da so koče donosale v tem oziru lepe dohodke.

Preglednik računov, bančni poravnatelj Ferlinč, je izjavil, da so knjige v najlepšem redu ter predlagal odboru absolutorij. Predlog je bil soglasno sprejet. Predsednik je nato odredil nadomestno volitev odbora, čemur je ugovarjal glavni urednik »Sl. Naroda« R. Pustoslavšek, češ da se v zvezi z bilanco mora najprej razpravljati o proračunu. Predsednik je ugodil tej zahtevi in dal v razpravo proračun.

K besedi se je oglasil dr. Vladimir Knafljič, ki je kritiziral delovanje odbora, zlasti njegovo, kakor je rekel, hotelsko politiko, s katero ne služi pravim svojim ciljem. Ostro je nastopil proti nameravam adaptacijam pri »Zlatorogu« ter zahteval, da se te adaptacije izvrše šele, ko bo popolnoma zasigurana stavba planinskega doma na Kravcu. Naglašal je, da se odbor premalo ozira na želje zimskih turistov ter zahteval, naj društvo da nekaj svojih koč na razpolago tudi zimskim turistom. Končno je stavil resolucijo, v kateri se daje prednost zgradbi planinskega doma na Kravcu pred adaptacijami pri »Zlatorogu« ter zahteva, da se te adaptacije ustavijo vse do tlej, dokler odbor teh del na izrednem običnem zboru ne utemelji in ne dokaže za njegovo odobritev običnega zbora. Rasto Pustoslavšek je naglašal, da kritika delovanja društvenega obč. zbora ne sme iti predaleč, češ da so adaptacijska dela pri »Zlatorogu« nujno potrebna in neodložljiva. Neizvršitev teh del bi pomenjalo veliko škodo SPD. Stavil je posredovalni predlog, naj se adaptacije dovolijo pod pogojem, da se stavba na Kravcu lepo brezpogojno izvrši in da se sobe v nameravani novi zgradbi pri »Zlatorogu« izključno rezervirajo za planince pod istimi ugodnostmi, ki jih uživajo v planinskih kočah.

Dr. Knafljič je nato naglašal, da so njegovi somišljeniki zlasti nasproti zgradbi garaže in napravi čolnarne. Odbornik inž. Viktor Skaberné je temeljito pojasnil vprašanje zgradbe planinskega doma na Kravcu. Povdarjal je, da bo vsakomur dom letos že pod streho in da je za zgradbo lani dovoljeni kredit rezerviran. Glede garaže pri »Zlatorogu« je pojasnil, da bodo stroški zanjo minimalni, ker je treba zgraditi samo dve steni, nad garažo pa se dobi prostor za obsežno skupno ležišče. Odbornik Maks Hrovatin je takisto utemeljeval potrebo adaptacij pri »Zlatorogu« ter kazal na veliko škodo, ki bi nastala društvu, ako bi se adaptacijska dela ustavila. Stvarno o proračunu je nato šel govoril R. Pustoslavšek. Naglašal je potrebo zvišanja članarine, vpisnine in ustanovnine, zahteval je, da posveča društvo večjo pozornost popravilu potov ter končno povdarjal, da je že zadnji čas, da se ustvari zveza jugoslovenskih planinskih društev. Srbsko planinsko društvo je vsak hip pripravljeno stopiti v to zvezo, naj se v to zvezo pozovejo tudi Hrvati. Ako bi ti ne hoteli sodelovati, kar ni verjetno, naj se zaenkrat osnuje samo zveza slovenskega in srbskega planinskega društva.

Končno je stavil te le predloge:

1. Letna članarina se zviša na 25 dinarjev, vpisnina na 10 din in ustanovnina na 400 Din.
2. Iz vsakoletnega čistega dobička se naj vnaprej določi znesek po 20.000 dinarjev za popravilo potov.

Na govorniku izvajanja je podal predsednik dr. Tominešek vsa potrebna zadovoljiva pojasnila.

Pri glasovanju so bili soglasno sprejeti vsi ti predlogi. Ko je dr. Knafljič izjavil, da vztraja pri svojem predlogu, je predsednik odredil glasovanje o tem predlogu. Bil je sprejet z veliko večino. Pustoslavškov posredovalni predlog je odpadel. Nastala je mučna situacija. Odbor je smatral sprejem tega predloga za nezaupnico. Po kratkem posvetovanju z odborniki je predsednik dr. Tominešek izjavil, da odbor radi izida glasovanje izjava konsekvence ter podaja svojo demisijo. Takoj nato je zaključil zborovanje. Nadaljne točke dnevnega reda so seveda odpadle.

V Slovenskem planinskem društvu je torej nastala težka kriza, ki temelji po našem prepričanju na nesporazumljenju. Nadejamo se, da se v najkrajšem času reši ugodno za društvo. Potrebno je, da se izredni občni zbor čim najprej skliče, ker bi bilo vsako odlaganje škodljivo.

Odbor, na čelu mu predsednik dr. Tominešek, je gotovo v vsakem oziru storil svojo dolžnost, zato ne gre, da bi se mu po krivici metala polna pod noge.

Kar Vi potrebujete, to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene vase bolečine Poizkusna pošiljka D. 27. — Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzstr. št. 238, Hrvatska.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.
Začetek ob 8. uri zvečer.
Ponedeljek 28. aprila: »Doma«. Red D.
Torek 29. aprila: Zaprt.
Sreda 30. aprila: »Ana Karenina«. Delavska predstava. Izven.
Četrtek 1. maja: Zaprt.
Petek 2. maja: »Doma«. Red F.
Sobota 3. maja: »Hamlet«. Red B.
Nedelja 4. maja: »Kamela skozi uho živane«. Izven.
Ponedeljek 5. maja: »Ana Karenina«. Red C.

OPERA.
Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Ponedeljek 28. aprila: »Možičke« in plesni večer. Red B. (Začetek ob 8. uri).
Torek 29. aprila: Zaprt.
Sreda 30. aprila: »Evgenij Onegin«. Red C.
Četrtek 1. maja: »Carjeva nevesta«. Izven. (Premijera.)
Petek 2. maja: »Manon Lescaut«. Red A.
Sobota 3. maja: »Možičke« in plesni večer. Mladinska predstava ob 4. popoldne. Izven.
Nedelja 4. maja: »Carjeva nevesta«. Izven.
Ponedeljek 5. maja: Zaprt.

— **Abonente reda B opozarjamo**, da imajo danes operno predstavo, in sicer baletno pantomimo »Možičke« s plesnim večerom. Predstava se vrši zato izjemoma na ponedeljek, ker je uprava ugodila upravnemu členu orkestra Narodnega gledališča, da morejo oni prisostvovati jutrišnjemu koncertu francoskih umetnikov na pihalu, ki se vrši ob osmih zvečer v »Unionske« dvorani.

— Slovenske Matice občni zbor, ki se je vršil dne 13. aprila t. l., tedaj ob 60 letnici obstanka Slovenske Matice je izvolil po večini stari odbor ter ga dopolnil z gospodom dr. Al. Gradnikom in dr. Joža Glonarjem ter novim nadzorstvom. Iz poročila je razvidno, da je izdala Slovenska Matica v zadnjem triletnem obdobju težke gmočne razmere 11 publikacij v 51.000 izvodih in zemljevid slovenskega ozemlja v 10.000 izvodih. Napram izdatkom za te izdaje v znesku Din 239.284 stoji popolnoma neobremenjeno premoženje Slov. Matice in knjižna zaloga v tržni vrednosti okroglo 1 milijona dinarjev. V pripravi za tisk prihodnje izdaje je zaključni zvezek slovenske zemlje, to je Stajerske in Prekmurja in IV. zvezek dr. Mencingerjevih izbranih spisov.

— Poziv. Ujundno prosim vse slovenske pisatelje - dramatik, skladatelje, virtuozne, igralce, pevce, pevke, gledališka in glasbena društva in kritike (gledališke in koncertne poročevalce), da mi blagovolijo v najkrajšem času posredovati naznaniti svoj sedanji naslov. Francosko združenje »Association française d'expansion et d'échanges artistiques«, Paris, Palais Royal (v službi francoskega zunanjega in prosvetnega ministrstva), me je naprosilo da mu sestavim in vpošljem seznam slovenskih gledaliških in glasbenih tvorcev. Gre za francosko-slovenske umetniške stike in za sestavo obširnega biografičnega slovarja. Čim prej me naslovite, pošljem vsakemu posamezniku to zadevno vprašalno polo. — Dr. Pavel Karlin, Gorupova ulica 3.

Glasbeni vestnik.

II. KONCERT FRANCOSKIH UMETNIKOV NA PIHALU.

V torek bomo imeli priliko, da slišimo prvič v Ljubljani izredno umetniško družbo, ki nam bo predstavila pihala kot solistične instrumente. Ker se doslej pri nas razvne v orkestru — ta panoga instrumentalne glasbe ni gojila, morda ne bo neumestno, da uvedemo čitatelje v tehniko navedenih glasbil ter njih uporabo.

G. René le Roy nam bo predvajal Gaubertovo sonato za flavto in klavir. Flavta je najstarejše leseno glasbilo in sploh eden najstarejših instrumentov. Ze Grki in Rimljani so imeli nekakšno flavto, takozvano siringo, katere izumitelj je bil sam bog Pan. Celo v izkopninah iz ledene dobe so našli prednike sedanje flavte. Začetkom novega veka pa prav do srede preteklega stoletja je bila flavta najprijljubnejše diletantsko glasbilo s spremljevanjem kitare; klavir pa ju je izpodrinil. V velikem orkestru rabimo navadno po dve flavti, ki zastopata med pihali vodilno mesto, kakor prva violina med godali. Obseg flavte je obilen; njeni najpogostejši toni so od d¹ do c⁴. Po značaju pa razločujemo dve registri, katerih vsak ima svojo značilno barvo. Prva oktava je nežna, sladka, deglčna; srednja je svetlejša in razljetjša, najvišji toni pa so presunljivi, čisto ostri in kričavi ter so torej uporabni le v forte — mestih. Med vsemi pihali je flavta najgloblje in najnežnejša in glede hitrosti v podajanju posameznih tonov skoro lahko tekmuje z violino; seveda pa je njen ton mnogo slabši in brezbarvnejši.

Pri Beethovem kvintetu za oboo, klarinet, fagot, rog in klavir igra oboin part g. Louis Bas. O zgodovinskem razvoju oboe ne vemo dosti. Vsekakor so že stari narodi imeli podobna glasbila. Za časa Bacha je bila jako priljubljena kot sopran orkestra; kasneje pa je prišla na drugo mesto. V obsegu zaostaja skoro za celo oktavno, v višini za flavto; v globini pa ima močnejše, izrazitejše tone. V splošnem je prvovrsten melodičen instrument in nam zna prepričevalno pripovedovati o them veselju, žalosti, nežnosti, zastrti bolesti. Izbruhov strasti, jeze ali pa junaštva seveda ne more pogoditi. Tudi v gibčnosti ne dosega flavte ali pa klarineta, ki je od vseh pihal najmočnejši podati vse odtenke čustev. Imamo najrazličnejše vrste klarinetov, od katerih pa običajno rabimo le takozvana A- in B-klarinet. Na tem mestu se ne morem spuščati v podrobnosti razlike vseh klarinetnih vrst. Pri vsakem klarinetu pa razločujemo dve registri: glasboki, ki je posebno izrazit in dramatičen;

srednji, mehki in visoki, ostri, presunljivi. Velika prednost klarineta obstoji v sposobnosti vsak ton poljubno ojačiti in oslabiniti. Od tod njegovo nedosegljivo podajanje odmeva in sploh poetičnih, lirčnih domislekov. Noben instrument orkestra ne razpolaga s takimi pianissimo-efekti kakor klarinet. Na torkovem koncertu ga bo igral g. Achille Grass.

Fagot je bas lesenih pihal. Kot tak je seveda znatno okornejši od ostalih, že po zunanji obliki kakor tudi po spretnosti. Po obsegu seže v globini do kontra -B, v višini pa do b¹; pri skladbah za solo — fagot pa mu je mogoče v višini pripisati še nekaj tonov. Najbolj sočen zvok imajo najgloblji toni; v srednjem registru zveni precej tanko in slabotno; tudi skrajna višina je slabozvočna. Fagot noslja in sliči najbolj oboj, vendar pa je čudovito, kako akrobatsko se kreče; seveda zgleđa pri tem nekoliko komično in ga v splošnem tudi uporabljajo kaj radi za humoristične vloge. Na koncertu ga bo moistroval g. Uduard Hénon.

Zadnji v tem kvintetu je rog. Sedanji rog je trobilu iz medij in se je razvil iz takozvanega nardonega roga, ki je razpolagal s približno dvanaestimi toni. Tudi klasiki so se običajno posluževali le nardonega roga; moderni romantični glasbi pa ta omejenost obsega ni mogla več zadostiti. Zato so sedaj splošno v rabi rogov z ventili, ki omogočajo kompletno hromatično skalo od kontra -H do f². Vsi ti toni so v uporabi in sočestni docela izenačeni. Rog zveni mehko, poetično in nekoliko plapolajoče. Posebno spretno nam zna pričarati romantično gordo, idilčno razpoloženje. V modernem orkestru nahajamo ponavadi 4 do 6 rogov, ki tvorijo za se skupino kakor godala ali pa lesena pihala. V torek ga bomo slišali v mojstrskih rokah g. Jules Vialata.

Družbo umetnikov na pihala (Société des Instruments à vent) e ustanovil l. 1879 znamenit flavtist Paul Taffanelli. Njeni člani so sami priznani umetniki in člani pariske opere ter koncertov Pasdeloup. Prepotovali so ž skoro celo Evropo in povsod želi največje uspehe s svojim umetniškim in dovršenim prednašanjem. Po prizadevanjem tukašnjega francoskega instituta in Glasbene Matice nam bo dana redka in nezamudna prilika, da se podrobneje in izprčneje seznanimo s to posebno panogo komorne glasbe.

— **Koncert franc. kvinteta.** V torek, dne 29. tm. ob 8. zvečer se vrši koncert francoskega kvinteta na pihala: Société des Instruments à vent de Paris. Spored obsega sledeče točke: 1.) Beethoven: Kvintet za oboo, klarinet, fagot, rog in klavir. 2.) Gaubert: Sonata za flavto in klavir. 3.) a) Moussel: Divertissement, b) Rimski-Korsakov: Scherzo, kvintet za pihala in klavir. 4.) a) Rameau: Suita, b) Dussek: Odion, c) Debussy: Gradus ad Parnassum klavir. 5.) Jougne: Rapsodia, kvintet za pihala in klavir. Sedeži in stojišča v predprodaji v Matični knjigarni.

— **Instrumentalni in vokalni koncert v Ljubljani.** Orkestralno društvo Glasbene Matice, pod vodstvom prof. Michala in pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske, pod vodstvom zborovodje Kumaraja, prireditva v ponedeljek, dne 5. majnika v Unionski dvorani instrumentalni in vokalni koncert. Orkestralno društvo zaigra s svojim orkestrom tri simfonične skladbe, pevski zbor pa nam zapoje celo vrsto modernih skladb slovenskih skladateljev, ki se po veliki večini na tem koncertu prvokrat javno izvajajo. Natančnejši spored priobčimo prihodnje dni, danes opozarjamo le občinstvo na ta koncert, za katerega so vstopnice v predprodaji v Matični knjigarni.

— **Koncert jugoslovenske umetnice v Trstu.** V torek 29. t. m. bo v veliki dvorani Circolo Artistico v Trstu koncert violinistice Fani Brandl - Pelikan iz Maribora. Prvemu koncertu bo sledil drugi, vokalni. Spored: Brahms: Sonata v g - duru op. 78; Pazanini - Wihelmy: Koncert v d - duru; Čajkovski: serenata melancolique: Dvofak-Kreisler: humoreska; Wieniaski: Fantazija Faust. Na klavirju spremlja prof. A. Costantini. — Zajedno se poroča iz Trsta, da hoče prirediti turnejo po Jugoslaviji priljubljeni tržaški violonist Cesare Barison in pogala se za gostovanje po Jugoslaviji tenorist Umberto Macner, ki je s polnim uspehom deloval v gledališču »Verdi«. Tako bi se pripravljali stiki na kulturnem polju med Jugoslovani in Italijani.

— **V soboto, 3. maja t. l., ob 8. uri v Götzovi dvorani koncert ženskega zbora »Državnega učiteljskega«** v Mariboru. Nastopi tudi operna pevka Zora Ropas iz Ljubljane kot solistka in profesorica Finžgarjeva kot pianistka.

— **Vstopnice za koncert »Državnega ženskega učiteljskega«** v Mariboru dne 3. maja t. l. se dobijo v trgovini Zlate Brišnik v Slovenski ulici v Narodnem domu.

— **Opera. Goslovanje g. Tomiča.** V soboto in včeraj je pel tenorist g. Tomič v operah »Madame Butterfly« (Pinkerton) in »Traviata« (Alfredo Germont) kot gost, ba je tudi za angažman. Predvsem mu, kot igralcu, ne morem oporekati svobodnosti v nastopih. Vidi se mu takoj, da mu navzlic mladosti deske niso neznan sveti. Zdi se mi celo premiren, prehladen in igri. Da to brezskrbnost mladostne vzbuja sum narejene blaziranosti. Kot pevec razpolaga z gorkim, nekoliko sladčanim, lirčnim tenorakim materijalom. Z lahkoto zmaga v višini, ki je sicer nekoliko šibka in jo partnerji kot g. Čvejič, gđ. Thalerjeva, g. Wesel-Polla itd. radi pokrijejo, zastro, zlasti pa orkester, ako je tako spuščen, rekel bi, z verige, kakor da je spustil n. pr. g. Matačić v Buttersfly. Lažje mu je bilo prodrati in se uveljaviti v »Traviati« Semertam seže njegovo gladko petje do živcev in kadar se razpoje, ga je poslušati veselje. Po dravosti in ne kaj vzorni izgovorjavi vokalov, ki nosijo nekako srednjo, nevtrarno barvo sklepam, da njegova žola ni baš provrstna, vendar pa je šati-

ranje z ozirom na razne stopinje sile, zlat v pianu, lepo. Vobče se mi zdi značaj Tomičevega tenorja prikladen za malo opero in bo v nji dosegal z lahkoto tople uspehe. Zamenika za velike, izgubljene tenorske partije pa še čakamo.

— **XL. mladinsko muzikalno predavanje.** Po logično, dosledno začetni poti je g. profesor Jeraj kot vodja muzikalnih predavanj prišel do pihala in trobil ter tako pripravil tla za razumevanje orkestra. Izredno zanimiva mladinska matineja je odkrila mladim poslušalcem oblike, način in tajnosti sorodstva ter barv instrumentov: flavte, klarineta, oboe, fagota, roga in pozaume. Vse igrane skladbe so pokazale, prvič, očičen okus sestavitelja programa, drugič, da le umetnikom izvajalcem priliko razkazati mladini vse lastnosti posrednih instrumentov, tretjič, pa smo se lahko iznova prepričali, da šteje naš operni orkester izvrstno, visoko nabraženo glasbenike, kot so to dokazali včeraj g. Čermak (flavta), K. Muck (fagot), L. Černy, B. Flego, Voryš (oboa in angleški rog), V. Lann (klarinet) in F. Karas (pozavna). Za postrost programa pa je g. profesor Jeraj še poskrbel s tem, da je za predavanje angažiral znani in najboljši sloves učitelj g. Fr. Marolt. Izpolniti so sesteroprogamih točk ter na živahno sumno zahtevo mlade publike morali navreči še dvoje. »Slovenski kvartet« zasluži naše najtoplejše zanimanje, kaže v izvajanju visoko inteligentno prednašanja in poglobljanja ter razpolaga s prijetnimi, ugaljenimi, sorodnimi glasovi. — Prečepih temeljnih in resno vzgojnih mladinskih predavanj mladina izlepa ne pozabi.

gumijevе pете in gumijevе podplate

je potreba, da Vam Vaš čevljar pribije na čevlje kajti s tem ne prihranite samo denar, ampak si čuvate noge in čevlje.

3822

Turistika in sport.

DOMAČE NOGOMETNE TEKME.
— **Zagreb.** 27. aprila (Izv.) Rezultat nogometne tekme olimpijskega tima: Concordia 2:0.

— **Split.** 27. aprila (Izv.) Hajduk: Helas iz Verone 0:4. Vse štiri gole so Veronci zabili zadnje minute. Sportni klub Split: Helas 1:1, neodločno.

— **Subotica.** 27. aprila (Izv.) Prvak Vojvodine Bačka: Marsonija iz Broda 2:0.

INOZEMSKA NOGOMETNE TEKME.

— **Reka.** 27. aprila. V soboto je bila tekma med zagrebškim Haškom in kombiniranim reškim moštvom. Rezultat 7:0 v korist Haška. Sportni klub Reka je včeraj porazil Haška z 2:1.

— **London.** 27. aprila. Na Stadionu Wembley pri Londonu je bila v soboto velika nogometna tekma za pokal. Tekmi je prisostvovalo 125.000 gledalcev. Kralja je zastopal vojvoda York, 120 posebnih vlakov je bilo določenih za transport občinstva. Iz Birminghama je odšlo 24 vlakov proti Londonu. Povratek tako velikega števila gledalcev se je izvršil točno in brez vsakih zaprek. Klub zelo neugodnemu deževnemu vremenu je občinstvo vstrajalo do konca igre. Drugo polovico tekme je nastopilo boljše vreme. Zmagovalec v tekmi je bil New Castle proti Aston Villa v razmerju 2:0. Nekli posebni vlak, ki je vozil proti Londonu je trčil z drugim vlakom ter je bilo pri tem 50 težko ranjenih in 3 mrtvi.

— **Budimpešta.** 27. aprila (Izv.) Ob prisotnosti 15.000 gledalcev je bila nogometna tekma med dunajskim klubom Viena proti kombiniranemu moštvu MTK, FTC in UDE. Rezultat 3:1.

— **Gradec.** 27. aprila (Izv.) Sturm:GAF 10:0.

— **Dunaj.** 27. aprila (Izv.) Nogometna tekma za avstrijski pokal je bila včeraj med klubi prvega in drugega razreda. Prvi razred je bil zmagovit. Amateure: Rudolfs-hügel 2:1, Slovan: Admira 3:2.

— **Berlin.** 27. aprila (Izv.) Budapest: Berlin 4:1. 30.000 gledalcev.

— **Praga.** 27. aprila (Izv.) Sparta: Hamburger Sportklub 1:0.

— **Hamburg.** 27. aprila (Izv.) Praška Slavija: Victoria 2:2.

S. K. PRIMORJE V CELOVCU.

SKP:Klagenfurter AC 1:1. SKP:Klagenfurter SV 1:4.

V soboto in nedeljo je gostovalo SK Primorje v Celovcu in nastopilo prvi dan proti Klagenfurter Athletikklubu, drugi dan pa proti Klagenfurter Sportvereinu. Za tekme je vladalo med celovčkim prebivalstvom veliko zanimanje. Zlasti prva tekma v soboto, ki se je vršila ob najlepšem vremenu, je privabila obilo občinstva. Primorje je igralo po nadmočni igri neodločno 1:1. Omeniti je treba, da je Klagenfurter Athletikklub najmočnejši celovčki klub. Igra se je vršila v zelo ostrem tempu. Ljubljansko moštvo je igralo kombinatorno igro ter se odlikovalo v vseh svojih delih s homogenostjo. Obromba je delovala precizno, napad pa je prodiral z vohemenco ter ustvarjal pred celovčkim vrati

opasne situacije. V drugem polčasu je Primorje popolnoma obvladalo igrišče ter se zaskrlo pred nasprotnimi vrati. V napadu se je odlikoval predvsem mladi Erman, ki je skupaj s Camernikom in Martinakom izvajal uspešne kombinacije z lepinami in nenavadno ostrimi šuti na gol. Sodnik je bil za obe stranki slab, Primorju pa je ukratkil razven tega še 2 enajstmetrovki. Sprejem od strani občinstva ni bil posebno prijažen. Pač pa je primorjansko moštvo sprejel celovčki naš konzul nadvse ljubezljivo, mu bil ob vsaki priliki ob strani, ter v soboto zvečer isto pogostil z razkošno čajanko, pri čemur so se izmenjale prisrčne bratske zdravice. Primorje je s svojo lepo, premišljeno, ostro dikirano kombinatorno igro zapustilo najlepši utis. Igralo je v postavi Jančičaj, Birs, Pečnik, Vindiš, Pira, Vrančič, Brvar, Erman, Camernik, Martinak in Batič. Drudi dan je nastopilo proti mnogo šibkejšemu Klagenfurter Sportvereinu. Vreme se je bilo nepričakovano poslabšalo. Med tekmo je deževalo. Občinstvo, ki je že prvi dan bilo sila pristransko, se je drugi dan vedlo zelo šovinistično, ki se mu je še pridružil skrajno pristranski in nemogoč sodnik. Klub nadmočni igri je Primorje podleglo 1:4 mnogo šibkejšemu nasprotniku. Sovinistična publika je sportno prireditel izpremenila v farzo!

Za presojo moči celovškega nogometna naj omenimo zadnje reprezentančno tekmo Ljubljana: Celovec, ki se je vršila v Ljubljani na domačem terenu in z neutralnim pravičnim sodnikom in pri kateri je kompletna lirijska, pojačena s trenerjem Pammerjem komaj zmagal z 3:2.

Primorje rez: Svoboda 8:0. A. D.

ILIRIJA: HERMES 8:0 (5:0).

Prvenstvena tekma.

Včerašnja prvenstvena tekma med Ilirijo in Hermesom je končala s katastrofalnim porazom slednjega. Hermes je nudi konfuzno, popolnoma brezplodno igro in to zlasti v prvem polčasu dočim je Ilirija predvedla smiselno kombinacijo, ki je bila kronana z uspehom. Vzrok Hermesovega visokega poraza leži v odpovedanju celoga moštva, izvezemši dveh ali treh igralcev, med katerimi je v prvi vrsti omeniti vrtarja Mihelčiča, srednjega napadalca Pleša in desnega backa Grudna. Vsi ostali so bili pod formo. Pri Iliriji je ugajal včeraj napad, ki ga je dirigiral Oman. Oman je bil včeraj poleg Gabeta Zupančiča najboljši mož v polju. V ostalem delu napada ki je sicer predvedel vzorno igro je ugajal še Zupančič na desnem krilu. Krilska vrsta, v kateri sta nastopila Grile in Hus mesto L. in M. Zupančiča sicer ni bila na običajni višini, zadostila pa je popolnoma svoji nalogi. Izreden je bil zopet Gabet. Hus prihaja polagoma v svojo pravično formo, istotako pa je ugajal Grile. Obramba je storiła svojo dolžnost, dočim M. Klavčič sploh ni stopil v akcijo.

Igra je bila precej zanimiva in se je vršila v popolni premoči Ilirije. Hermes je odpovedal v prvem polčasu, v katerem je padlo pet golov. Štice po Omanu in peti po Zupančiču l. iz kota. V drugem polčasu je Hermes igral defenzivno in dalje časa samo z 10 možmi, ker je levi mehanec branilec nedisciplinirano in samovoljno zapustil igrišče. Kljub temu pa je bil v tem času dokaj boljši in je mogla Ilirija samo trikrat scortati. Goli so padli še dva po Omanu (skupaj 6) in 1 po Pevalaku II. Sodnik g. Drucker je sicer spregledal nekoliko ofsajdov, zaostil pa je svoji nalogi.

„Savinja“ ali „Savina“?

Z naslovom »Par pripomb k nomenklaturi Savinskih planin« smo v »Slov. Narodu« z dne 8. febr. t. l. čitali članek, ki povsem pravilno zahteva, da se pisava naših krajevnih lastnih imen naj določa po pristni domači izreki. Med drugimi manj važnimi — ker manj rabljenimi — imeni se članek peča tudi z imenom naše bistrole Savinje in trdi, da je pravilna pisava »Savina«; za dokaz služi piscu oblika, v kateri izgovarjajo to besedo prebivalci ob goranjem toku te reke, češ da pravijo »Savna«. — Tudi piscu teh vrst je izreka Gornjesavinjcev prav dobro znana, a ugotoviti mora, da ta izrek v našem slovenskem črkopisu, sploh v gajici, nikakor ni »Savna«, ampak točno po narrečju »Savinja«, z naglasom na Sa-; kajti glas —n— v tej besedi ni navadni trdi —n—, ampak mehki —n—, ki ga gajica piše —nj—, pri čemer —j— označuje le mehkost in bi se v točni izreki ne smel zase izgovarjati; cirilica ima za mehki —n— svoj posebni znak —ni—, kakor rečeno, opisujemo s pripisanim —j—. Da Gornjesavinjci izgovarjajo svojo »Savinja« z mehkim —n(i)—, sliši ostro vsak večak. Tudi nevedčak, če n. pr. posluša, kako ti Savinjeci izgovarjajo mehki-n- v »Savnja« napram podobnim besedam v trdim-n-, n. pr. v »ravna«, »davn«. Kdor zahteva, da se piši »kuhna«, in ne »kuh(i)inja«, ker isti Savinjeci to besedo izgovarjajo, če mekhega —n(i)— — ne označujemo, tudi res le »kuhna«.

Da je —n— v besedi Savinja res mehak, nam sicer z vso evidenco dokazuje izreka ob srednjem toku reke, kjer jo zovejo »Sauja«, oziroma »Savja«; ta —j—, ki ga ima beseda, da more nastati edino iz mekhega —n(i)—, kakor n. pr. v besedi »konj«, ki se izgovarja čisto »kōje«.

Tudi stari zapiski izpričujejo pisavo z —nj—, torej z mehkim —n—; listina iz leta 1335 imenuje reko »Solin« in podobno iz leta 1430 »Seonje« (iz nekdanjega Gornjesavinskega arhi-

va), imeni, ki sta bili zabeleženi na listu mesta. Vse Savinjsko ozemlje se je nadalje v polatinjeni obliki imenovalo »Savinja«.

V dolgem toku pa se reka imenuje izrecno »Savinja«, z naglasom na —i—, v gorenjem in srednjem toku je pod vplivom naglasa mogel —i— oslabiti in izpasti.

Kakor torej imamo in dosledno pisano: Dravinja, Hudinja, Mesinja, ta-

ko je pravilno in povsod uvedeno pisanje: Savinja. To pisavo je z razlogi, kakor zgoraj, dokazal leta 1907 v posebnem članku v »Popotniku« prof. dr. Jos. Tominec. Odšel je odveč se s tem vprašanjem, kar se tiče —i—, še pečati. — Ni pa vse tako jasno in dognano pri drugih imenih; v tem pritrjujem člankarju.

Aristides.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 28. aprila 1924.

Pošteni zavezniki.

»Slovenec« je te dni poučil slovensko javnost, da so današnji opozicijski zavezniki »hvala Bogu« najbolji pošteti elementi Jugoslavije in da je to pošteno obeležje glavnih moment, ki opravičuje opozicijski blok, da prevzame novo vlogo in da mu kralj poveri volilni mandat. Če bi se za tem stavkom skrivala samo pobožna želja klerikalnega glavnega glasila, bi nemara nanj ne reagirali. Tu ne bi »Slovenec« odgovorili na njegove trditve, da sta Stjepan Radić in dr. Spaho absolutno korektna politika. Mi smo v sobotni svoji številki namignili glede muslimana Spaha na gotove glasove, ki so kurzirali po jugoslovenskem časopisu in ki so oznanjali, da s tem politikom ni vse v redu. Recimo pa, da v politiki zabode res ne igrajo vloge in da je za javno življenje poklican vsak človek ne glede na privatno klasifikacijo, samo da ima gotove politične predpogoje, to se pravi politične spretnosti in pa splošno pošteno linijo svojih stremelji. Tu pa se dotikamo vprašanja o poštenem zavezništvu klerikalne stranke, o političnem poštenju novih, opozicijskih prijateljev gosp. dr. Korošca. V tem oziru odločno izjavljamo »Slovenec«, da ne soglašamo z njegovim mnenjem o poštenju gosp. Radića in Spaha ter ostalih opozicijskih politikov. Poštenost je za nas doslednost in resnost v političnem delu. O gosp. Radiću trditi, da je v tem smislu pošten politik, dasi je splošno znano, da se danes poteguje za avtonomijo samo zaradi tega, ker bi hotel sedeti v vladi in da je nekoč ravno isti Spaho zagovarjal, predlagal in glasoval za Vidovdanske ustave. Za nas Radić in Spaho pod nobenim pogojem ne moreta biti poštena politika v čistem smislu besede. Zlasti pa je gorostasna tema trditve za gosp. Radića, ki se mu smeje že ves svet. Z muko sledi danes hrvatska bloška inteligenca Radićevemu vodstvu in še to samo zaradi tega, da ne okrne hrvatske enotnega nastopa. Sicer pa je gosp. Radića sita do grla. Njegove izjave glede Istre in Primorja, glede jugoslovensko-italijanskega sosedstva, glede Makedonije in obmejnih madžarskih krajev naše države so več kot smešne! Tu nimamo več golega demagoga in protidržavnega hujšaka, marveč že političnega patologa pred seboj, ki ne ve, kaj dela. Vzemite nadalje njegovo izjavo glede republikanstva, glede hrvatske, glede seljaške demokracije! Same smešnosti in vihravosti katoliškega politika! In takega moža se upa »Slovenec« imenovati politično poštenega in se nanj s ponosom sklicevati! Nas bi takega zavezništva bilo po pravici sram!

★ ★ ★

— Prvenstvo v laganju bi rad dosegel »Slovenec«. Ko smo zadnjič ugotovili, da so se klerikalci s svojim »baje in menda« prav debelo zlagali, odgovarja »Slovenec«, da so klerikalci sicer vedeli za shod v Mestnem domu, niso se pa zanj zanimali. Grešnik kaže prve znake poboljšanja. Prvotno so bili gospodje okoli »Slovenca« pripravljene docela zatajiti ta neprijeten dogodek, ko smo jih pa zalotili na očiti laži, se izgovarjajo, da se za shod niso zanimali. Če bi bilo to res, potem SLS ne zasluži imena politična stranka. Kje na svetu pa najdemo stranko, ki bi se ne zanimala za delovanje druge stranke? Pri klerikalcih je to izključeno tem bolj, ker so življenjsko zainteresirani na točnih informacijah o vsaki politični akciji socialistične stranke. Ta izgovor torej ne drži. »Slovenec« pravi, »da se naši ljudje v to zadevo niso nič vtikali, kaj šče, da bi bili komuniste aktivno podpirali«. Praksa nas uči, da igrajo v takih slučajih glavno vlogo tisti, ki hujškajo in podpihujejo nerazsodne mase, naj sežejo po stolih in batniah. Klerikalcem ta praksa ni tuja. Pred leti so na sličan način razbili v Mestnem domu javen shod, na katerem je poročal neki hrvatski duhovnik o ustanovitvi nove hrvatske narodne cerkve. Tedaj so podprli svoje protidokaze s kamenjem in šele gasilcem se je posrečilo potolažiti razburjene katoliške glave. Na zadnjem socialističnem shodu, ki dela »Slovenec« toliko skrbi, smo opazili za komunistični kričaji falango pristašev »Strokovne zveze«, med njimi zelo aktivne klerikalne agitatorje tako, da je očitek glede zadavne laži docela neutemeljen. Če »Slovenec« ni zadovoljen, mu lahko postrežemo z imeni. Sploh pa se nam zdi vsaka nadaljnja polemika odveč, ker je absolutno izključeno, da bi bili klerikalci

pri celi stvari res tako nedolžni, kakor se delajo. Kdor jih pozna, ve prav dobro, da so položili svoj obolus k razgolu socialističnega shoda. Sicer pa bi bilo tudi skrajno nevarno, če bi ne pomagali svojim zaveznikom.

— Pravoslavni velikonočni prazniki. Včeraj, na dan praznika vstajenja, sta Nj. Vel. kralj Aleksander I. in Nj. Vel. kraljica Marija sprejemala čestitke. Prvi je čestital veseli uzrsk ministri predsednik Nikola Pašić, čestitali so dalje vsi ministri, diplomatični zbor in zastopniki raznih kulturnih, gospodarskih in drugih javnih korporacij. Čestitke sta sprejemala tudi princ Pavle in princezinja Olga. Popoldne sta se kralj in kraljica odpeljala v okolico do Dedine.

— Najnovejši ukrep župana dr. Perića. Zadnje dni je župan dr. Perić napravil zopet novo uslugo svojim socializmom: Solsko telovadnico na I. deški osnovni šoli na Ledini, ki jo je uporabljal zvečer že leta in leta neovirano »Sokol I«, je župan odvzel »Sokolu« ter jo prepuštil društvu »Svoboda«. Zdej je menda vržen »Sokol« iz vseh šolskih telovadnic v mestu. Toda županu in klerikalcem povemo, da še ni vseh dni konec. Poskrbljeno bo za to, da se po šolskih telovadnicah — če ne sme to vaditi v njih sokolski naraščaj — tudi klerikalci in socialisti ne bodo šopirili.

— Francosko-jugoslovenska manifestacija v Parizu. V sredo 30. aprila ob 8.30 se vrši v Parizu francosko-jugoslovenska manifestacija na čast narodnima junakoma Zrinskemu in Frankopanu. Udeležiti se je naš pariški poslanik dr. Miroslav Spalajković, ki bo imel nagovor. V imenu Lige francoskih rodoljubov (Ligue des Patriotes) bo govoril njen podpredsednik g. Pierre Taittinger. O pomenu Zrinskega in Frankopana za Jugoslovane bo predaval g. Jean Bourgois, glavni ligin tajnik. Manifestacije se udeležiti tudi visok francoski vojaški dostojanstvenik.

— Jugoslovenska številka »Prager Presse«. Za pravoslavno veliko noč je izdala »Prager Presse« obširno jugoslovensko številko z izvirnimi prispevki odličnih jugoslovenskih politikov, znanstvenikov in pisateljev. Omenjamo članke Sl. Jovanovića o temeljnih pojnih jugoslovenske ustave, Stanojevića o centralizmu in federalizmu, Voinovića o Dalmaciji in jugoslovenski ideji, Cvijića o Wilsonu in Jugoslaviji, Murka o Pragi in Jugoslovenih, Stojadinovića o jugoslovenski finančni politiki itd. Literarna priloga prinaša dobre nemške prevode iz najnovejše slovenske, hrvatske in srbske književnosti. Ilustrirana priloga pa je posvečena turistiki in tujkemu prometu in prinaša prav uspele posnetke naših najlepših pokrajin in mest.

— Pomota v naslovu. V sobotni številki smo poročali sedem zapovedi za novinarstvo, ki jih je sestavil ameriški novinarski kongres. »Slovenec« je porabil tudi to priliko, da se zalepi v naš list. Toda že zopet je imel smolo, da se je zmotil v naslovu. Med sedmimi zapovedmi nahajamo tudi eno glede iskrenosti, korektnosti in dostojnosti, ki jih baš klerikalno časopisje najmanj upošteva. »Slovenec« gre vsa čast, da je ponatisnil te zapovedi, ker bi mu prav nič ne škodilo, če bi se jih vsaj včasih tudi držal.

— Izlet po Jadranu v Ateno izostane. Društvo za promet stranaca v Zagrebu javlja, da odpade nameravani izlet od 28. maja do 11. junija t. l.

— II. kongres češkoslovaških mest. Meseca septembra priredi Savez češkoslovaških mest v Pragi II. kongres češkoslovaških mest skupaj z II. razstavo češkoslovaških mest v okvirju Velikega pragaške sejma med 21. in 28. sept. t. l. Letošnje geslo kongresa je: normalizacija, tipizacija in specializacija mestnih potrebščin. Gre namreč za to, da se mestne potrebščine ne izdelujejo po različnih obrazcih, marveč da se ugotovi po možnosti za vsako potrebščino normalen, tehnično dovršen obrazec, ki se lahko izdeluje po najnižjih cenah. Normalizacija hoče potemtakem prihraniti mestnim gospodarstvom velike izdatke. Kongresna dela se vrše v 8 sekcijah: 1. gradnja mestnih hiš, 2. kanalizacija, 3. vodovodi, 4. elektrifikacija, 5. plinarne, 6. komunikacije, 7. čiščenje mest, 8. požarna policija. Referate podaja najboljši češkoslovaški strokovnjaki. Kongres se svečano odpre 21. septembra, 22., 23. septembra se nato vrše proučevanja razstavljenih proizvodov in strokovni sestanki posrednih sekcij. 24. septembra se kongres zaključuje z velikim

zborovanjem in resolucijami. Zeleti je, da se kongresa udeležijo tudi jugoslovenska mesta, ker so povojni komunalni problemi v obeh državah enaki.

— Kje je Ljubljana? Iz Sofije dobivamo bolgarski list »Dnevnik«, ki izhaja že 20 let, da vendar njegovo upravnništvo še zdaj ne ve, kje je Ljubljana. Naslovljeno je vedno »Ljubljana, Češkoslovaška«. In tako potuje nesrečni »Dnevnik« najprej nekaj dni po Češkoslovaški in šele, ko tamošnja pošta ugotovi, da je Ljubljana v Jugoslaviji, priroba list v naše uredništvo. V bodoče pričakujemo od ekspedicije »Dnevnik« toliko orientacije glede zemljepisne lege večjih mest, da ne bo več iskala Ljubljane po Češkoslovaški.

— Kolegijsni večer društva »Pravnik« v sredo 30. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji hotela Union. Og. člani se vabijo, da se s tanka mnogobrojno udeležijo.

— Cenjenim naročnikom zunaj Ljubljane prilagamo danes položnice in prosimo blagohotne obnovitve naročilne.

— 4000 dinarjev škode na inventarju so napravili pri zadnjem shodu komunisti in klerikalci v Mestnem domu! Kdo poravnava škodo, Protestujemo proti temu, da bi se ta škoda poravnala iz mestne blagajne. Denar davkoplačevalcev se ne sme zapravljati v take namene!

— Poziv obrtnikom — mojstrom! Iz vrst obrtnikov — mojstrov smo dobili to-le notico: Za danes ob 19. (7.) zvečer sklicuje komunistična organizacija Zveza neodvisnih strokovnih organizacij shod dečavske mladine v dvoranu Mestnega doma. Kakor nam poročajo, nameravajo na tem shodu komunisti hujškajoče govoriti proti obrtnikom-mojstrom in je potrebno, da se tudi ljubljanski obrtniki — mojstri zanimajo za ta shod. Udeležite se torej shoda!

— Smrtna kosa. V Banjaluki je umrl slovenski rojak g. Alojzij Steinmetz, hišni posestnik, rojen v Zeleznikih. Dosegel je visoko starost 78 let. Pokojnik je bil zaveden Slovenec in naprednjak. Ko se je v Ljubljani osnoval 1. 1863 sokolsko društvo, je bil Steinmetz med prvimi njegovimi člani. Tudi kasneje, ko se je preselil v Bosno, se je živahno zanimal za slovenske razmere. Ako je bilo treba pomagati napredni stvari, je prihitel tudi iz Bosne v Ljubljano. Bil je ves čas zvest naročnik našega lista. Naročen je bil nani, če tudi ga v zadnjem času radi oslabeleosti oči sam ni mogel več čitati. Pokojnik je bil silno marljiv in podjeten mož, ki si je pridobil lepo ime. Ostal je samec. Pokopali so ga v soboto v Banjaluki. Bodí vrlkomu mozu, ki je vedno ostal zvest svoji domovini in svojemu naprednemu prepričanju, lahka bratska gruda.

— Zelezniška uprava in potniški promet. Z ozirom na dopis, naslovljen na Zelezniško upravo, ki smo ga priobčili pretekli teden, ugotavljamo, da je dopisnik popolnoma po krivici napadel Zelezniško upravo. Zelezniška uprava je za potniški promet v prazničnih storila, kar je bilo v njenih močeh. Za potnike ni bilo še nikdar tako poskrbljeno, kakor te praznike. Otvorjenih je bilo pet blagajin in vsi vlaki so bili ojačani za 15 do 16 vagonov. Vozni listek si je lahko vsak prav komudno oskrbel, sveda ako je prišel pravočasno na kolodvor. Da bi pa vlaki morali čakati na vsakega zamudnika, to je naravnost nesmiselna zahteva. Dejanski je tudi vse občinstvo z lahko došlo do vozne listke, ker ob odhodu vlakov je bil peron vedno prazen in tudi pri blagajnah ni bilo nobenih potnikov, kar se je posebej ugotovilo. Dopisnik torej o prazniških sploš ni bil na kolodvoru ali pa je slabo videl, da ne rečemo — stvar tendenciozno zavil. Sicer pa je letos vse občinstvo enodušno s pohvalo priznavalo, da ni pri nas še nikoli promet tako dobro funkcioniral, kakor letos o velikonočnih praznikih. To je dejstvo! Pri tej priliki pa vprašamo: Zakaj pa se občinstvo vendar ne poslužuje »Putnika« na Aleksandrovi cesti, kjer dobi za vse vlake vozne listke že tri dni prej in za isto ceno? Kdor se torej neče pririvati pri blagajnah, naj si pač kupa karto pri »Putniku«!

— Malgajev spomenik. Odbor za Malgajev spomenik je pri požrtvovalnih narodnjakih nabral svoto, ki omogoča postaviti padlemu nadporočniku Malgaju dostojen spomenik. Spomenik se odkrije 29. maja t. l. Prvotni načrt z obsekan skale v bližini trga Čustanj, se je opustil radi prevelikih stroškov in radi neprimernega prostora. Novi načrt spomenika je že razstavljen in v kratkem izide tudi razglednica. Spomenik izdeluje »Kamnoseška družba« v Celju iz peščenca ki v kratkem prične s stavbnim delom. Spomenik bo visok 5½ metra in bo stal okroglo 28.000 Din. Okroglo 20.000 Din je že zbranih, tako da je še nekrta svota 8000 Din. Gotovo pa se še najdejo rodoljubi, ki bodo s svojo darežljivostjo krili tudi ta primanjkljaj. Spomenik bo postavljen izven Čustanj (nad gostilno Blatnik) v bližini hriba, kjer je padel Fr. Malgaj v boju za Koroško. V tem spomeniku domačini ne vidijo samo spomenika osebi Fr. Malgaju, marveč spomenik na dobo žalostnih bojev za neodrešeno Koroško. Malgajev spomenik bo klical vsakemu Jugoslovancu, ki pojde tudi mimo, da ne pozabi nesrečne Koroške, ki še čaka odrešenja. Blizu meje bo stal spomenik, v resen opomin onim preko meje, ki mislijo, da pozabimo na svojo kri in svojo zemljo! Vsa, ki se pelje z vlakom mimo spomenika iz Avstrije preko našega ozemlja, bo hočeš nočeš morala gledati spomenik onega moža, ki je prvi šel za Koroško v boj in kojega misli in želje so tako lepo izražene v besedah na spomeniku: O jaz ne spin, le čakam čas in čakam vas, da gremo skupaj čez St. Vid med brate našo Zlilo pit. (Maister).

— Celjske vesti. Sokolsko društvo je v soboto zvečer priredilo v mali dvorani Nar. doma predavanje, katero je bilo mnogotevno obiskano. Predaval je znani dobrovoljec prof. dr. Ljudevit Pivko iz Maribora o našem dobrovoljskem pokretu. Predavatelj je orisal v svojih

zanimivih izjavah pokret dobrovoljstva v raznih državah, borečih se proti Avstriji, kakor v Rusiji, Srbiji, Italiji, Ameriki in drugod. Poslušalci so izvajanje z zanimanjem sledili in h koncu predavatelju priredili ovacije. — Družba občinskega lova v Braslovcah se vrši dne 3. maja v občinski pisarni v Braslovcah. — Močno gromenje je bilo čuti pri nas v nedeljo v prvih popoldanskih urah. — Nočno lekarniško službo ima ta teden lekarna pri Orlu na Glavnem trgu. — Rimski denar so našli pri prekopavanju dvorišča hiše tapetnika Joseka na Glavnem trgu. Bil je zlat v vrednosti okrog 180 Din. — Davek na vozila. Z naredbo velikega župana mariborske oblasti z dne 12. aprila št. 4382 se določa v mestni občini Celje za leto 1924 sledeča letna davščina na vozila: od enovprežnega osebnega voza v zasebni posesti in uporabi 200 Din, od dvovprežnega 400 Din, od osebnega avtomobila do 30 HP 1500 Din, nad 30 HP 2250 Din, od tovornega avtomobila do 3 tone nosilne zmoglosti 1000 Din, nad 3 tone 1500 Din, od motorjev 100 Din, od bicikljev s pomožnim motorjem 50 Din in od navadnega biciklja 20 Din. — Izletniški vlak v Savinjsko dolino. Od 1. junija do konca septembra bo zopet vozil iz Celja naravnost do Slavergradca izletniški vlak, ki bo odhajal iz Celja ob ¼4. zjutraj, v Celje pa se bo vračal ob 22. ponoči. — Razpis službe. Županstvo občine okolica Celje razpisuje službo pomožnega uradnika. Lastnoročno pisane prošnje s posebnimi prilgami je vložiti do 3. maja.

— Mariborske vesti. Odmevi zadnjih dveh shodov, Zadnja dva shoda smo beležili kot kronisti brez vsakega komentarja in ne da bi se z njima sploh podrobneje pečali. V Mariboru je vsakdo vedel za pravi namen sklicanja enega kot drugega shoda. Tragedija Zaloške ceste v Ljubljani se je za prizadete tudi v Mariboru spominsko obnovila že trikrat — brez vsake žalne manifestacije. Iz višjih političnih, oziroma strankarskih ozirov med oboma prizadetima strankama doslej ni kazalo prirediti na dan 24. aprila žalnih manifestacij, a tudi ne protishodov. Ob koncu sedanje sestave občinskega zastopa je nastal tudi konec medsebojnih ozirov — vsaj na videz. In tako je prišlo, da je v Götzovi dvorani neusmiljeno udrihala po krivih tragedije na Zaloški cesti, med tem ko se je v palači preko ceste še bolj neusmiljeno udrihala po krivih v Beogradu. Zadnja »Straža«, ki je glede številke obisk obshodov svet obrnila narobe, že preči, da pride na dan z demaskiranjem pravih krivcev dogodkov na Zaloški cesti. O shodu v Zadrujni palači pa pravimo: Že ker je bil to prvi shod v dvorani nove palače, se je splošno pričakoval večji obisk že iz naslova radovednosti. No, zdi se, da je masa, ki je doslej pričakovala odrešenje od dr. Koroščeve stranke, pričela navedati, da se o samih obljubah na eni strani, a na drugi strani o samem pobujanju beogradske politike vendarle ne da živeti ne bolje, ne slabše, kakor se živi tudi brez tega. Ta sodbja je odmevala po shodu tudi iz ust celo najbolj vnetih pristašev. — Zadnja seja občinskega zastopa. Če bi šlo v Mariboru vse v redu, kakor bi zdaj, ko imamo tolikanj zaželeno svojo lastno oblast, bi bila občinska seja v petek zadnja veljavna seja v tej dobi. Pa ni bilo nobenih znamenj za kaj takega. Nasprotno. Razpravljalo so se zelo važne zadeve, kakor n. pr. o najemnem petmilijonskem posojilu od hipotekarnih banke v gradbene svrhe. Tudi ostali dnevi red je bil važen in stvarno obdelan in sicer tako, da je oni, ki ne ve, da bi sedaj morali biti že v novih volitvah, moral dobiti utis, kakor da ima pred seboj čisto novi občinski zastop. Ali kdor je bil navzoč od tiste zgodovinske seje dalje, ko se je v hru-

K. Makuszynski:

Pasja zgodba.

Promenada! Gospod pisatelj je začutil tistega dne nenavadno potrebo izdatne promenade in je stopil na ulico. Previdno se je izogibal vsem večjim mlakužam, ki so se trdnostno zajedle v kameniti tlak ulice. Počasi je stopal, roke brezskrbno prekrizane na hrbtu in si ogledoval izlozbe.

Pravzaprav ga niso zanimale, kajti ni imel namena nakupovati. Le dolgčas mu je bilo in si ga je preganjal z ogledovanjem razglednic, pnevmatičnih koles, novozumljenih naramnic, okvirjev, vrčkov, podveznic in vseh mogočih odličnih predmetov, ki jih proizvajajo današnja doba.

Kar tjavendan je šel, kajti ima kultura našega časa to plemenito lastnost in dobro, da duševno prav nič ne obremenuje.

Hipoma je začutil, da se je dotaknilo njegove dšne roke nekaj vlažno mrzlega in sprjemajočega. Ozrl se je in opazil velikankega psa, ki ga je prijazno gledal s svojimi modro sivimi očmi.

Šel je dalje. Pes poleg njega. To mu je postalo neprijeto. Pes, ki je imel velikost prilično čednega teleta, ga je kratkočasil. Napodil ga je, to se pravi, poizkušal je, toda žival se je zmenila toliko za njegove besede, kot narodni poslanec za besede skupščinskega predsednika, ki ga poziva k redu.

Še parkrat je poizkušal svojo srečo, toda pes ga je le začudeno gledal in ostal. In pisatelj ga je trpel na svoji strani. Človek se ne more biti s psom. To vzbudi preveliko senzacijo v Varšavi, kjer privabi še celo onemogel koni, ki se je od lakote ali starosti zgrudil na tla, kar je vendar precej vsakdanja zadeva ogromno množico zija.

pa in hrušču razdružil nenaravni zakon med relativno večino (socialisti) in dr. Leskovarjevem klubom, ki je zgolj v sovražstvu do naprednih klubov stopil v ta zakon ter večini omogočil življenje v občinskem zastopu, in kdor je bil navzoč pri predzadnji seji, ko je proti pričakovanju župan Grčal napram dr. Jerovšku se tako lojalno oporavljal, da ga je celo »Straža« prvič javno in iskavo pohvalila, ta je moral pri tej seji dobiti čisto druge utise. Ni namreč izključeno, da bomo v kombinaciji za novi občinski zastop doživeli — presenečenje. — Brezposelnost se širi. V zadnjih dneh krožijo po Mariboru razburilive vesti o odpustih osebja iz raznih večjih podjetij — tudi denarnih. Gotovo je, da se splošna kriza postruje in blizu vsiku. — Prva pomladanska nevihta. V soboto nenavada vročina, 35° R na soncu, 29° C v senci, torej julijaska polna vročina. Onkraj državne meje smo popoldne opazili nevihto, v Mariboru je le malo poskropilo. A v nedeljo je bilo že zjutraj soparno in polajvil se je v ozračju divil boj dveh nasprotnih vetrov. Ravno opoldne je prišlo do izbruha nepet onostran naše meje. To pot pa je reakcija dosegla tudi Maribor v silnem pihu, ki je mesto zagrnil v oblake prahu. Sledilo so kratki, a silni nalivi med gromom in bliskom.

— Ptujske vesti. Podivjanost. Na velikonočni ponedeljek je bil umorjen gostilničar Kraner pri Sv. Barbari v Slov. Goricah. Fantje iz tamošnjega okraja so se precej napili ter so v surovosti napadli gostilničarja ter mu demoliirali celo gostilno. Več oseb je že aretiranih. — Radi umora v Muretnicah pri Ptulu smo izvedeli še sledeče: Pri Janžekovičevih hiši so sosede opazovali že dolgo časa, da je vedno prepir v hiši in nesoglasje med ženo in možem. Janžekovičeve žene oče in brat sta podpirala prepir. Žena, njen brat in oče so v zadnjem času vedno grozili Janžekoviču, da bo nekakega lepega dne izginil v krstvo dežela. Zgodilo se je res, da je bil Janžekovič te dni umorjen na njegovem dvorišču. Dosele še neznani zločinci je udaril žrtve z vso močjo po glavi, ne zna se, ali z motko ali s sekiro. Janžekovič je bil sveda pri priči mrtve. Drugi dan so ga našli sosede na gnojni na dvorišču. Orožništvo je takoj aretiralo osumljence in sicer Janžekovičovo ženo, očeta in brata. V Muretnicah in okolici vlada veliko razburjenje radi te surovega umora. — Nepredvidna vožnja. Neki Zorman Anton iz Obločaka je dne 24. t. m. ob 8. uri zjutraj prevrzel s svojim kolesom na Srbskem trgu nekakega učenca P. Fukca. Učenec je dobil več lahkih telesnih poškodb. Imenovan se bo moral zagovarjati pred sodiščem. — Svinjski sejem se vrši, kakor običajno, dne 30. aprila.

— Kdor potuje na naše morje v Crkvenico, naj se gotovo posluži našega avto omnibusa, ki od vsakega vlaka najhitreje in najceneje in sicer po 80 Din za osebo, prevaža potnike iz postaje Plase v Crkvenico. — Autotaksa Andrej i Howie, Crkvenica.

— Statistika porodov v Jugoslaviji. Največ možkih je v Bosni, a največ žensk v Sloveniji. Ravnatelj statistike dr. R. Signar je imel pred kratkim v Zagrebu zanimivo predavanje o statistiki porodov v Jugoslaviji pred in po vojni. Predavanju je dodal podatke s številom in diagrami o splošnem stanju človeštva. Število vsega prebivalstva na svetu znaša 1.647.584.000 duš, od tega 826.260.000 možkih in 821 milijonov 324.000 žensk. V vseh delih sveta prevladujejo možki, najštevilnejši so v Avstraliji, kjer pride na 908 žensk 1000 možkih, dočim so v Evropi ženske v premočju napram možkim in pride na 1000 možkih okoli 1019 žensk. — Po popisu od leta 1921. je v Jugoslaviji 5.893.547 možkih in 6 milijonov 123.776 žensk. Možki prevladujejo samo v Bosni in Hercegovini (965.894 možkih in 924.053 žensk) ter odpade na 1000

Pes je šel torej z njim. Vsekako je izgubil svojega gospodarja in je imel veliko zaupanje vanj. Pisatelj se je odločil, da se izkaže vrednega tega zaupanja. Koliko psov je že zlorabil njegovo zaupanje, pa ni hotel povračati enakakega z enakim, temveč je zbral žarčoe oglje nad glavami pasjega zaroda.

Pes je šel tako mirno poleg pisatelja po cestnih lužah, ko da je njegov sestaven del. Gospod pisatelj si je ogledal žival. Bila je lepa, gotovo vredna svojih petdeset do šestdeset rubljev.

Pisatelj je obšla misel, da bi začel v posttranski zaslužek kupčevati s psi. Tako si je mislil, da bi prodal tega psa in bi bila to prva kupčija na tem polju. Sveda bi še najprej skušal najti lastnika. Imel bi sicer zato precej tekanja, toda takih stvari se moderen državljani kmalu privadi.

In ju je pred neko hišo srečal bernhardinec. Pisatelj ni vedel, čemu ta pes tako sovražno motri njegovega spremljevalca, ki mu tudi ni prijalto to fiksliranje, iz česar je sklepal, da je pes last študenta. Psa sta si stala nekaj časa za boj pripravljena nasproti, nato sta si pa skočila v grive in se pričela valjati. Sedaj je bil eden spodaj v cestnem blatu, sedaj drugi.

In je prišel nekaka ženska in zavpila, naj pokliče pisatelj svojega psa. V hudo zadrego ga je spravila, kajti ni vedel, kako je psu ime. In se je spomnil najprvo hišnikovega psa iz lastne hiše in poklical: »Karo! Karo!«

Pes se še zmenil ni in se je klal prav mirno dalje. In je moral pisatelj priznati, da je njegova izobrazba jako pomanjkljiva. To pomanjkanje se je sedaj izkazalo. Niti pojma ni imel, kakšno ime ima običajno take vrste pes. Karo ali sultan so navadno čuvaji, in je še klcal: flora, potem fauna... pes pa se je klal zelo nadebudno.

Žena se je tudi zjezila in mimogre-

moških 957 žensk. V ostalem so v vseh delih kraljevine ženske v premoči in pride na 1000 moških: V Črni gori 1006, v Južni Srbiji 1008, v Dalmaciji 1011, v Banatu 1048, v Bački 1051, na Hrvaškem 1052, v Severni Srbiji 1085 in v Sloveniji 1098 žensk. Iz tega je razvidno, da ima Bosna največ moških, a Slovenija največ žensk.

— Samostan Milodanar na gori Atos je po poročilu beogradskih listov iz Aten postal žrtve požarja. Podrobnosti o požaru še niso znane, bati pa se je, da je ogenj dočela uničiti ta znameniti srbski samostan, ki je čuval mnoge naše dragocene literarne spomenike.

ČRNA ROKA V LJUBLJANI.

Te dni se je v Ljubljani zopet pojavila »črna roka«, ki je skušala s grozljivimi pismi izsiliti od raznih krakov večje vsote denarja. Črna roka je pustila Ljubljano skoraj štiri leta na miru, od takrat, ko je nastopila v znamenem senzacionalnem Pollakovem slučaju. Te dni, tako nekako pred sedmimi dnevi, je dobila brhka natakarka Gretka Jelovšek v Šiški grozljivo pismo, v katerem »črna roka« pozivlja Gretko, da mora poslati pod šifro »F. G. 73« v gostilno »Pod Lipco« pred igriščem znesek 50.000 K, če ne bo ovađena radi tihotapstva, češ da je vsemu ljubljanskemu svetu znana kot prebrisana in izurjena tihotapka. Gretka, čiste vesti, je pismo izročila policijskim organom, ki so začeli polvedovati za piscem, oziroma za glavarjem »črne roke«.

Kriminalni organi so za izsleditev »črne roke« napravili primeren in dober načrt. Po nasvetu je natakarka Gretka v rešnici poslala na gostilno »Pod Lipco« pismo, oziroma mal zavojček, v katerem naj bi bil denar. Detektivski so ob gotovem času zasedli pozicije pred gostilno in v gostilni ter se postavili na prežo. Res! Načrt je imel začeljeni ush. Nekako okoli 18. je prišel v omejeno gostilno neki neznanec, naročil kratko kozarec hrizgarca ter začel izpraševati če je na gostilno prišlo kako pismo pod šifro »F. G. 73«. Gostilničarka mu je pritrčila ter mu končno izročila zadevno pismo, na kar jo je neznanec s notranjim veseljem in s velikimi upi, da bo ugledal v pismu lepe bankovce, urnih korakov popihljal iz gostilne ter možato korakal po Rimski cesti v smeri proti Mestnemu logu. Detektivski so mu v priletni razdalji previdno sledili. Neznanec je prišel v Mestni log in tu začel pismo odpirati. V tem trenutku so planili nanj detektivski in ga v imenu postave pozvali, da jim sledi na policijsko ravnotežje. Tam so ugotovili, da je neznanec — 1. 1891 rojeni brezposelní zidar Anton Babnik iz Dobrave. Babnik se je izgovarjal, da ga je poslal po pismo neki neznan človek iz gostilne na Viču, kar pa ni bilo res. Ugotovili so obenem, da je bila pisava v pismu identična s nje govo.

Zanimivo je tole razkritje. Leta 1921 je dobil neki ugleden ljubljanski trgovec dve grozljivi pismi, v katerih je od njega »črna roka« zahtevala pod smrtno grožnjo izročitev 500.000 kron, in sicer se je imelo eno denarno pismo odposlati v Podutik in drugo v Brezje pri Dobravi. Policija je takrat marljivo, toda brezuspešno poizvedovala za storilec. Takrat je bila aretirana neka ženska izročena je bila sodišču. Vseled pomnjanja dokazov je bilo kazensko postopanje proti njej ustavljeno. Sedaj pa so odkrili, da je bila ta ženska ljubica Babnikova in da je bil brez dvoma v zvezi s temi izsiljevanji. Babnik neče delati in je računal, da bo na ta način lahko živel brez skrbi in v veselju... Babnika in njegovo ljubico Franco so izročili sodišču.

Podpirajte obunane slepe in darujte »Podpornemu društvu slepih«, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

de omenila: »Ta tepec niti ne ve, kako se kliče njegov pes!«

Beseda tepec pa je spravila gospoda pisatelja v neprijetno razpoloženje, in je zakričal: »Goska prismojena, kako morete reči nekemu, ki ga ne poznate, tepec? Tožim vas!«

»In jaz,« je zakričala ona, »in jaz tožim radi goske!«

In sta se še nekaj časa prepirala. Med tem sta psa končala svoj dvoboj. Spremljevalec gospoda pisatelja je prišel k njemu, se otresel in oškropil pisatelja od nog do temena. Bil je tak kot portret, ki ga je naslikal poantist iz obupa.

Tako oškropjen kot je bil, se nikakor ni upal dalje po mestu. In se je okrenil, pes tudi. Skočil je v kočijo in upal, da mu pes ne bo sledil.

Bestija si je pa menda kar v glavo vtepla, da mora postati pisateljova last, in je tekla neutrudno poleg voza, potem pred vozom, podrla pri tem par majhnih otročevajev in kostanjarskih raznjev na tla, skočila par gospodom s svojimi umazanimi šapami na obleko in se zabavala še na druge enake načine.

Prišedši domov, je pisatelj pozvonil. Odprel je prišla pisateljova žena. Komaj so se vrata odprla, je šinila žival v sobo in pri tem podrla na tla ubogo gospo, ki je strahovito zakričala.

Pes se ni prav nič zmenil za to; skakal je po sobi in se povajal na novi preprogi, ki jo je izvabila gospa po štirinajstodnevem burnem razpravljanju gospodu pisatelju.

»O, za božjo voljo,« je kriknila gospa, »kakšno mrcino si pa pripeljal seboj?«

»Ne vem!« je odgovoril pisatelj. »Dohitela me je in se me drži kot klop. Ampak ima pasjo znamko, jutri pojdem na mestno upravo in pogledam, čigav je pes!«

Tačas se je pes otresel in očistil

Gospodarstvo.

NAČRT GOSPODARSKO-INFORMATIVNEGA BIROJA V TRGOVINSKEM MINISTRSTVU.

V trgovinskem ministrstvu pripravljajo ustanovo, ki utegne postati zelo važen činitelj našega notranjega in zunanjega trgovinskega razvoja. O priliki sklepanja raznih trgovinskih pogodb s tujimi državami, zlasti sedaj, ko se pripravljajo trgovinska pogodba z Italijo, je trgovinsko ministrstvo zapazilo, da mu primanjkujejo potrebni statistični podatki iz notranjosti države. Zato je sklenilo osnovati v Beogradu poseben gospodarsko-informativni biro. Izdelavo tozadevnega načrta je že poverilo inšpektorju in istem ministrstvu g. Pantiču. Po dosedanjih poročilih bo novi biro obsegal sledeče oddelke:

1.) Spoznavanje celokupne gospodarske zakonodaje tistih držav, ki so z nami v gospodarskih odnosih. To je neobhodno potrebno za vsakega gospodarskega politika, ki sklepa trgovinske pogodbe, konzularne konvencije itd.

2.) Spoznavanje javnega mišljenja in sicer ne samo dnevnega in časopisnega, marveč tudi predstavnikov gospodarskih, trgovskih, industrijskih, obrtnih in drugih institucij, anket in javnih zborovanj.

3.) Zasedovanje stvarnega dela poedinih zadrug, izložb, sejmov, razrednih ustanov itd.

4.) Urejevanje podatkov o stvarnem stanju našega gospodarstva, industrije, trgovine, obrti, državnih financ, samoupravnih teles, raznih podjetij. Zbiranje statističnih podatkov, bilanc, osebnih opazovanj itd.

5.) Stalna evidenca gospodarskih in finančnih zvez med poedinimi državami. Semkaj spadajo vprašanja trgovinskih pogodb, plasiranje domačega kapitala v tujini, in tujega v domačiji, da na ta način zaznamo, v katerih rokah se nahajajo domača in tuja podjetja, s katerimi smo v ožjih stikih.

Poleg teh glavnih nalog se bo informativni biro bavil tudi z drugimi vprašanji, kakor s študijem razvoja trgovinskega zakonodavstva v poedinih državah, nadalje s študijem tarifnih postavk, prometnih zakonov, carinske politike itd. Nadalje se bo pečal tudi z delavskim vprašanjem. V glavnem pa osredotoči biro svoje delo na statistiko, ki je pri nas še zelo pomanjkljiva. Biro stopi v stalno zvezo z ostalimi ministri, v kolikor se pečajo z gospodarskimi vprašanji, zlasti tesna bo zveza z zunanjim ministrstvom. Poročila se namenjajo v prvi vrsti ministrstvu, nato javnosti, časopisju in gospodarskim politikom. Skupno s to reformo se pripravljajo tudi izpremembe v zunanjem ministrtvu, kjer se zamenja del administrativnega osebja, ki je doslej služilo samo reprezentativnim svrham, z gospodarsko izšolanimi uradniki. V najugodnejšem slučaju prične biro z delom šele na jesen, dočim se bo mogel razviti popolnoma šele po par letih, v prvi vrsti, ker nam nedostajajo strokovno in statistično izšolane uradništva.

★ ★ ★

KREDITNA ZADRUGA JAVNIH NAMEŠČENCEV. (Občna zbor.)

V soboto zvečer se je vršil v gostilni pri »Mraku« občni zbor Kreditne zadruge javnih nameščencev za Slovenijo, ki je obenem proslavila 50 letnico svojega obstoja. Zborovanje je otvoril predsednik g. Podgornik, pozdravljajoč uvodoma svoje govoru vse navzoče člane in goste, med njimi velikega župana dr. Šporna, tajnika trgovske in obrtniške zbornice dr. Windischerja, predsednika Osrednje zveze javnih nameščencev g. Lillega, dalje g. Gregoriča, kot zastopnika pošte in tajnika Nabavljalne zadruge drž. nameščencev g. Begusa. V nadaljnjem svojem govoru je predsednik povdarjal, da obhaja zadruge letos 50 letni jubilej svojega obstanka. Zadruga uspeva vseh svojih 50 let prav siljano, kar je v prvi vrsti pripisovati njenemu neumornemu tajniku g. Rostanu, ki je nesebično deloval v prosepah društva.

V imenu Trgovske in obrtniške zbornice in v imenu trgovskega društva »Merkur« se je nato zahvalil za pozdrav dr. Fran Windischerja. Spominjal se je časov, ko je kot državni uradnik še sam sedel v odboru konzorcija in je nadalje povdarjal potrebo gmočnega izboljšanja položaja državnega uradništva. Tudi Trg. zbornica se je z vsjo vmeno zavzela za povišanje plač uradništva in na gospodarski konferenci v Zagrebu je sam stavil predlog, da se gospodarski krogi zavzamejo za ureditev plač uradništva. Cestital je ob sklepu svojega govora v imenu zbornice in društva »Merkur« konzorcija k 50 letnici njegovega obstoja.

Tajniško poročilo je podal g. Rostan, ki je navajal, da je znašalo število članov koncem leta 1923 341, kar znači prirastek 59 članov od leta 1922 dalje. Pristopilo je 74, odpadlo pa 15 članov. Delež so bili zvišani na 63.073 Din (leta 1922 47.433 Din). Narasle so tudi hranilne vloge na 50.452 Din (leta 1922 21.786 Din). Posojila članom v letih 1922—23 so znašala skupaj 550.997 Din. Rezervni sklad znaša skupno z obilgacijami 7% posojila 6672 Din. Vsota čistega dobička je znašala 4922.92 Din. — Iz nadaljnjega zanimivega tajniškega poročila posnemamo, da je bila zadruza ustanovljena leta 1874 in od njenih prvih ustanovnih članov ter odbornikov je živ samo še g. Anton Svetek. Društvo se je moralo dolga desetletja vsled materijelnih neprilic boriti za svoj obstoj in to zlasti radi tega, ker centrala na Dunaju zadruzi ni bila naklonjena. Dolg, ki je znašal 71.000 K je bil poravnat ob prevaru, ko je zadruza postala samostojna. Velik uspeh za konzorcij je bila tudi pridobitev 600.000 K, ki jih je nakazal leta 1922, takratni poverjenik g. Ribnikar kot obratno glavno in proti 2% posojilu. S to vsoto se je uradništvo izdatno odpomoglo. Revizorsko poročilo je podal za tem g. Uršič, ki je navajal, da so vsi računi v redu. Predlagal je, da se da odboru zaupnico, kar je bilo soglasno sprejeto.

Razmotrivala so se nato še nekatera aktualna vprašanja, med katerimi je omeniti še predlog tajnika g. Rostana, ki je predlagal, da se v svrhu dostojne proslave osnove jubilejnega sklada za podpiranje vdov in sirot umrlih članov. Na zborovanje je prisel medtem tudi delegat ministrtva financ dr. Savnik, ki je bil od predsednika g. Podgornika najtopleje pozdravljen. Za tem so se vršile dopolnilne volitve in je bil zopet izvoljen stari odbor, nakar je predsednik zaključil dobro uspeši občni zbor, želeč mu prosepah tudi v bodočih letih.

★ ★ ★

— Vodopravna razprava, ki se tiče hidroelektrične naprave mesta Zagreba, se ima vršiti na licu mesta od 13 do 20. majnika ev. tudi dle. Prične na Krškem. Projekt vsebuje velikansko napravo s stroški 250 milijonov Din. Baje ga izvede nek konzorcij iz Stockholma. Zlasti važna dela so kanal od Rajhenburga dalje za plovbo, namakalne naprave za Krško polje, jez in premostitev Save nad Krškim. Vsi ti projekti so nepopisne važnosti tudi za Slovenijo. Gospodarsko so gotovo utemeljeni v vsakem oziru. Upamo in želimo, da se pri tej splošno eminentno važni napravi od strani interesentov ne misli delati nikakih težav, tako, da se ves ta projekt začne hitro realizirati. Z njim napravi naše gospodarstvo velikanski korak ne samo v elektrifikaciji, pač pa tudi v splošnem svojem razvoju in njega modernizaciji.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 28. aprila. Prosti promet.

V današnjem prostem prometu so rotirali: Curih 14.35, Pariz 5.25, Newyork 80.75, Dunaj 0.1140—0.1142, Praga 239.25, Milan 3.61, London 354.—

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 28. aprila. Današnja borza: Brograd 6.95 den., Praga 16.60 bl., Newyork 562.50 den., London 24.71 bl., Pariz 36.50 bl., Milan 25.25 bl., Berlin 1.28 den., Amsterdam 209.50 den., Dunaj 0.00705 den.

— Trst, 28. aprila. Današnja predborza: Beograd 27.70—27.80, London 97.50—97.85, Pariz 144—145, Newyork 22.25—22.35, Curih 395—398, Praga 65.50—66.

Društvene vesti.

— Društvo slovenskih sodnikov v Ljubljani, Odbor naznanja tem potom vsem svojim članom, da se letošnji redni občni zbor vrši dne 29. maja 1924 ob 8/11. dopoldne v Ljubljani, v dvorani štev. 79. juštične palače, z običajnim dnevnim redom. Poleg tega je predmet razprave tudi zakon o sudijama in osnivanje podpornega sklada za slučaj bolezni in smrti. Člani se vabijo k občni udeležbi ter opozarjajo na §§ 15 in 17 društvenih pravil. (Prijava predlogov najmanj 14 dni preje in pravica do 5 pooblastil.)

— Mestna Orjuna Ljubljana, ženska sekcija, vabi vse članice na sestanek v areno Narodnega doma v sredo dne 30. t. m. ob 8. uri zvečer. Predsednica.

— Savez kupališča i letovišča za Fiumetranca na Kornjem Jadranu Sušak. Nečavno je na Suški osnovan »Savez kupališča i letovišča za promet stranca na Gornjem Jadranu«, koji je, kako nas izveštavaju, počeo ovih dana da radi. Već dugo vremena osjećala sa potreba jedne institucije, koja bi općinstvu, koje posjećuje naša morská kupališta, davala potrebne informacije o prilikama u poedinim primorskim mestima. Osnutkom ovog »Saveza« doskločilo se je ovoj potrebi, pa se preporuča svima onima, koji žele informacija o kojem našem primorskom kupalištu, da se obraćaju na »Savez«. U »Savezu« zastupana su sva naša morská kupališta od Sušaka do Karlobaga kao i otoci Krk i Rab. »Savez« daje detaljne informacije o prilikama u svim tim mestima, naročito o cijenama stanova i opskrbi i o saobraćajnim vezama. Na zahtjev šalje prospekte, slike, fotografije. Adresa: Savez kupališta, Sušak.

— Dobrodolna tombola v prid Otroške bolnice v Mariboru. Dne 4. maja ob 14. se vrši na Glavnem trgu velika dobrodolna tombola v prid Otroške bolnice v Mariboru. Glavna tombolna darila so: 1.) dragocen srebrni pas, izdelan iz kronskega srebra, ročno delo; 2.) voz premoaga, 3.) 6 garnitur moškega perila, 4.) usnje (koža in podplati); manjši darovi: 10 dobitkov v vrednosti 200—2500 Din, 50 dobitkov v vrednosti 100 Din, 100 dobitkov v vrednosti 50 Din, 300 dobitkov v vrednosti 10—20 Din. Med dobitki so slike, galanterijski predmeti, moka, sladkor, kava, šampanjec, vino, nadalje klobuki, čevlji, blago, skratka sami lepi in koristni predmeti. Tombolne karte komad à 2 Din bodo v predprodaji v trgovinah Z. Brišnik, Slovenska ulica. A. Vertnik, Sodnijska ul., potem v trafikah v Slovenski ul., Gosposki ul., na Glavnem trgu in Koroški cesti. Kdor ve, kako omejati so prostori v naši javni bolnici, spozna silno potrebo otroške bolnice za naše kraje. Zato se obračamo do naše javnosti s prošnjo, da nas tokrat ponovno podpre in pomnoži s tem sklad za zgradbo Otro-

ške bolnice. Mariborsko slov. žensko društvo.

— Narodno kulturno društvo v Mali nedelji priredi ob priliki prvega javnega nastopa malonedeljske godbe veliko javno tombolo, katero je tako razširilo, da se iste zamore udeležiti tudi širše zunanje občinstvo. Te dni je razposlalo srečke za tombolo na vse malonedeljske rojake in druge prijatelje društva, da srečke po raznih krajih razprodajajo. Prosimo prijatelje ljudske prosvete, da z nabavo srečk sodelujejo pri zgradbi prosvetnega doma v rojstnem kraju dr. Razlaga, zaslužnega prvoboritelja lepe naše Priklje. Narodno-kulturno društvo v Mali Nedelji.

Najnovjša poročila.

PAŠIČEV ODHOD V BJELINO.

— Beograd, 28. aprila. (Izv.) Ministrski predsednik Nikola Pašić se danes popoldne z avtomobilom odpelje v Bjelino v Bosno, kjer bo, kakor smo že javili, velikanski manifestacijski shod narodnoradikalne stranke, kakoršen še ni bil v naši državi. Ministrskega predsednika spremljajo na poti ugledni radikalni voditelji, ministri dr. Srškić, dr. Janjić, dr. Laza Marković in drugi. Ministrski predsednik potuje čez Mitrovico v Bjelino. — Ministrski predsednik bi bil imel že večeraj odgovoriti v Bjelino, toda potovanje je bilo radi slabega vremena preloženo na danes popoldne. Veliko manifestacijsko zborovanje se vrši na trgu jutri ob desetih dopoldne. Shoda se udeležijo okoli 20 tisoč ljudi.

VELIKA ŠKODA PO TOČI.

— Beograd, 28. aprila. (Izv.) Kakor javljeno, je snoci okoli 20.30 začela padati debela toča, ki je povzročila mnogo škoda na polju in na vrtovih. Toča je padala samo deset minut. Po poročilih iz notranjosti Srbije in iz Vojvodine, je v lamskih krajih povzročila večeraj veliko škodo na polju in na sadnem drevju.

BOKS

CARPENTIER - TOWNLEY

— Dunaj, 28. aprila. (Izv.) Večeraj bi se imel vršiti v sportnih krogih tolikan pričačkovani boksmatch med francoskim bokskarjem Carpentierjem in angleškim Townleyjem Na igrišču Hohewarte je bila postavljena s privolenjem vlade radiolantena, ki naj bi vse podrobnosti boksa, ta koj javljala v svetovna središča vseh držav. Za boks je bilo tudi izumestno zelo zainteresirano in se je prijavilo mnogo posetnikov. Cene sedežev so dosegle horendne svote. Samo za stolišča je bila dočena svota 40.000 ak.

Radi dopolnjenega velikega neurja so bili prireditelji boksmatcha na Hohewarte prisiljeni boks med Carpentierjem in Townleyjem odpovedati. Boks se vrši 1. maja ali pa mogoče v soboto, oziroma prihodno nedeljo dne 4. maja. Organizatorji so napravili tudi težke tehnične pogreške pri gradnji tribun in sedežev ter jim je viharo deževje prav prišlo, da so odpoved motivirali z zunanjim razlogom. Bati se je bilo sploh, da ne nastane velikanski svetovni škandal. V finančnih krogih računajo da bi bil večeraj boksmatch doživel velik fijsko v finančnem oziru.

Poizvedbe.

— Izgubili se je 25. aprila v vlaku, ki odpelje ob 13.5 proti Gorenjskemu mal zavitek s sledečo vsebino: Popolnoma novi rjaví nizki ženski čevlji, rjave nogavice in krema. Ker se je zavitek pogrešil šele med vožnjo (Višnjagora) je možno da je ostal že na peronu juž. kolod. Izgublil medpotem k vlaku, pozabil na hodniku kupeja III. raz. ali pa ga je kak sopotnik pomotoma zamenjal. Pošten najditelj se naproša da vrne zaboj proti nagradi v upravništvo »Slov. Narodas«.

— Izgubili so se načrti, zviti v rolo. Najditelj se prosi, da jih odda v upravi lista.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Potrim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani stric, gospod

Alojzij Steinmetz
hišni posestnik

v petek, dne 25. aprila 1924 ob 4. zjutraj po dolgi, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Popreb predragega rajnega se vrši v soboto, dne 26. aprila 1924 ob 4. dopoldne iz hiše žalosti, Nikole Pašića ulica, na pokopališču v Banji Luki.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v ponedeljek, 28. aprila 1924 ob 8. v župni cerkvi v Banji Luki.

V Banji Luki, dne 25. aprila 1924.

2995

Dr. Rudolf Steinmetz, uradnik Zanatijske banke v Zagrebu. — Rudolf Tomšić, računarski svetnik v Ljubljani, nečaka. — Ivana Steinmetz, učiteljica v Bos. Novem. — Pavlina Tomšić, učiteljica v Višnji gori, nečakinji. — Vsi ostali sorodniki.

Originalna Jazz-Band

Plesi

Razne atrakcije

Odhodne postaje:
Reka: „Hotel Evropa“ (avtomobilista postaja)
Opatija: Pred kavarno „Principe Umberto“
Prvi odhod ob 11:30 predpoldne.

Cercle des Etrangers Zamet Slovanski Monte Carlo

Prihod iz Reke in Opatije v Jugoslavijo s posebnim avtomobilskim prometom vsake pol ure. Vožnja traja 15 minut.

Dvosne se odpravljajo vsaki dan ob 11-ih dopoldne.
Prvi odhod ob 11:30 predpoldne.
Cena za odhod in vrnitev Lit. 5.—.

Amerikanski Bar

Prvovrstna restavracija

2548

Klavirska delavnica
R. WARBINEK Ljubljana
Miklovska ulica 5.
Popravilam in uglašujem klavirje in harmonije strokovno in ceno.

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6-1.

Obnovite naročnino!

DAMA se najhitreje modernizira in okusno počne z uporabo

Vedno velika izbira vpletk (12). Priporočam se za vse lasne dale, kakor tudi za barvanje sivih las z „L'Oréal Mouté“, tudi v modnih barvah.
M. PODERJASEK,
frizer za dame in gospode,
Sv. Petra cesta 32

Dalmatinski Portland cement

svetovne znamke „Salona“ (Tour)
nudi po najnižji dnevni ceni tvornica „SPLIT“
d. d. za cement Portland iz skladišča v Ljubljani
Aleksandrova cesta 12.

Za odgovore uprave naj se prikaže 1 član. Plačajo se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 30 para. — Najmanjše pa Din 5.—

Prodaj

Breja koza
se prod. — Stranska pot št. 17. 2948

Psica

čistokrvne volčje pasme, deset tednov stara, se prod. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda.“ 2969

Osební avto

(šestdesetletni), 30 HP. — brezhibno ohranjen — prvovrstna znamka, moderna elegantna karoserija — prod. — Ponudbe pod „Slov. Naroda.“ na upravo „Slov. Naroda.“ 2975

Službe

Krojaškega vajenca ali vajenke
sprejme takoj — J. Sušnik, Ljubljana, Selenburgova ulica 4. 2947

Strojnik

izprašen, prvovrstna moč — se takoj sprejme v večji industriji. Več mora biti posebno poskuševanja lokomobile. — Ponudbe se poslati pod „Strojnik/2973“ na upravo „Slov. Naroda.“

Pridna pomivalnica
se takoj sprejme proti dobri plači in oskrbi. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda.“ 2997

Sprejme se vzgojiteljica
k petletni deklici za popoldanske ure od 2. do 6. — Ponudbe pod „Slov. Naroda.“ na upravo „Slov. Naroda.“ 2999

Stanovanja

Mesečna soba
(meblirana) v sredini mesta se takoj odda. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda.“ 2975

Iščem dve sobi
(meblirani ali prazni) s kuhinjo za takoj. — Ponudbe pod „Stanovanje 2959“ na upravo „Slovenskega Naroda.“

Popolno oskrbo
z razsvetljavo in kurjavo dobi samostojna starejša gospa, katere bi dala na razpolago stanovanje od dveh manjših ali ene velike sobe s kuhinjo in pritikljinami mirni družini treh članov. Ostalo po dogovoru. — Ponudbe na upravo „Slovenskega Naroda.“ pod „V mestu 2935.“

Škole

Iščem lokal
za delavnico. — Ponudbe pod „Svetlo/2949“ na upravo „Slov. Naroda.“

Trgovski lokal
v Ljubljani — se išče za takoj. — Ponudbe pod Lokal maj/3000 na upravo „Slov. Naroda.“

Nepremičnine

Realitetna posredovalnica Josip Saje
LJUBLJANA, Sv. Jakoba nabrežje št. 29 — SE PRIPOROČA V NAJ. KUP IN PRODAJO NE. FREMIČNIN. 2126

Vila „Straža“ na Bledu
obstoječa iz 14 opremljenih sob, s krasnim sadnim parkom, je pod ugodnimi pogoji — na prodaj, event. se za posvetilo ali stavbni prostor v Ljubljani. Inventar je kompleten za event. ustanovo vitezov. — Lega krasna, v središču Bleda; vsi prostori takoj na razpolago. — Dopisi na: E. Navinšek, Ljubljana, 2272

Stavbno parcelo
v Karlovcem predmestju v obsegu 4933 m² — prod. — Adolf Zabajek, Poljanska cesta 55. 2952

Hiša z nočno obrtjo

in vezana z nad 50 let staro gostilniško koncesijo (6 mebliranih sob, salon z električnim klavirjem, dve veliki privatni sobi z inventarjem in posteljino, soba za hlapca), konjski hlev, klet, velik vrt za soljenje, stavišče, veliko dvorišče z lesom in dva prašiča — se takoj prod. proti takojšnjemu plačilu za 450.000 Din. — Heini, posestnik v Vraždinu, Madjarska ulica 9. 2915

Razno

Gumijasto podlogo za postelje
nudi tvrdka Henrik Kenda, Ljubljana, Mestni trg 17. 2934

Klavirje,
harmonije, godala, strune in potrebščine, na drobno in debelo. — M. Mušič, Ljubljana, Selenburgova ulica 6. 9892

Na hrano in stanovanje
se sprejme gospod. Enega se pa sprejme samo na hrano. — Naslov pove uprava „Slovenskega Naroda.“ 2990

Potnik
papirne stroke, ki potuje po celi Jugoslaviji, želi sprejeti podobne predmete v prodajo proti primerni proviziji. — Ponudbe pod „Potnik/2922“ na upravo „Slov. Naroda.“

Znižane cene za otroške vozičke.

Novi modeli. Poslužuje se izdelkov domače tovarne otroških vozičkov in dvokoles. — Tribuna F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, masli pomožni motorčki, šivalni stroji in pnevmatika ter se sprejemajo v popolno popravilo za emajliranje z ognjenim polniljanjem dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. — Ceniki franko. 2217

Kako dobiš lahko nevesto?

Potom malih oglasov v „Slov. Naroda.“

Pri 10 do 20 procentnem popustu
se prodaja
pri A. Šinkovec nasl. K. Soss,
LJUBLJANA, Mestni trg št. 19.

Došle novosti:

Za dame: Svila za klobuke in obleke, modni trakovi, barvasli etamin in satini, svileni in volneni jumperji, bluze, rokavice, nogavice l. t. d. l. t. d. Za gospode: srajce zadnje novosti, kravate itd. Cene konkurenčne. — Razpošilja se po pošti.

POZIV

delničarjem Delniške družbe združenih pivovaren
Žalec in Laško.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani vabi lastnike delnic Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško, da predložijo svoje delnice v zamenjavo proti delnicam Delniške družbe pivovarne „UNION“ VII. emisije, sklenjene na občnem zboru dne 14. aprila 1924.

Za vsaki dve delnici Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško s kuponom pro 1923/1924 ter z nadaljnjimi kuponi in s talonom izroči imenovani zavod eno delnico Delniške družbe pivovarne „UNION“ VII. emisije s kuponom pro 1923/1924.

Zamenjava se bo vršila od 28. aprila do všteteja 15. maja 1924 pri likvidaturi Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani, Prešernova ulica št. 50. Na prijave, ki dosepejo po poteku 15. maja t. l., se ne bo več oziralo.

Za izročene delnice Delniške družbe združenih pivovaren Žalec in Laško bo izstavil Kreditni zavod za trgovino in industrijo začasno potrdilo, proti kateremu se bodo svoječasno — kakor hitro bodo dotiskane nove delnice Delniške družbe pivovarne „UNION“ — izročile delnice v efektivnih komadih.

V Ljubljani, dne 19. aprila 1924.

Kreditni zavod
za trgovino in industrijo.

2847

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga komično snazanje in vsakovrstno barvanje oblek.

ANTON BOC 1592
Ljubljana, Selenburgova ulica 6
I. nadst. Glince-Vič 46

Najceneje

DRVA

trda in mehka, žagana in cepljena, volje in male množice, od 25 kg dalje dostavlja na dom.

Naročila sprejema:

H. Petrič,

Gospodarska cesta 16/1

Telefon 343 2244

Prostovoljna javna dražba

pohitva in kuhinjske opreme se bo vršila dne 2. maja ob 9. dopoldan Gledališka ulica 2/III

2903 Na prodaj imam več tisoč lepo okorensenih (že enkrat presajenih) paradižnikov (paradižarjev)

najboljše vrste kakor tudi veliko pravkar dosegljivih krasnih, meter visokih

palm (Chamaerops exotica)

Ignacij Štrkelj,

trgovski vrtnar v Ljubljani

(Spodnja Šiška), Celovška cesta 66

PARIS PARIS

PARFUMERIE

BEGRAD-SENJAK

OJAPONA i OJAMOURA

Divno parfimiran i trajnog mirisa, u svim bojama kom. po Din 35.—.

OJA COMPACTE

u metalnoj kutiji s kvastom, spretna za nošenje u torbici, kom. po Din 25.—.

„OJA ZENANA“

ŠTIFT ZA USNE

mastan i postan po 30.—, 10.— i 6.— dišava svetli i tamni.

ŠTIFT ZA OBRVE

po Din 30.— i 10.— smeđi i crni.

2660

BOLNI ŽIVCI

povzročajo vse mogoče trpljenje, glavobol iz nervoznosti, izloščne težave, bolečina v živcih, slabost, razdražljivost, nezavestnost za delo, oslabele spomine, pomanjkanje spanja, nemir in mučenje do življenja.

ZDRAVI ŽIVCI

so vir zdravja, veselja do življenja, dobrega spanja, delatnosti, veselosti in energije. Utrujeni živci postanejo sproti smešni delovani, ali pa dnevno osebo oslabeje, ki spozna svoj nepogrelni zastoj med življenjem in življenjem. Moja prava tableta niso tujina, ampak so jih za tisoč zdravilnih zdravil za podpiranje živcev. Se zdravijo se po razsvetljenem postopku in učinkovito izboljšajo in hitro. Moja v vseh evropskih državah priznana zdravila bodo takoj.

20.000 štetihih zdravilnih

Pisni listi in dani na

Dr. med. Pastermacker, Berlin S. G., Mischkestr. 19. Odbor 22.

Nove nakupne in prodajne možnosti

Vam nudim 2440

mednarodni dunavski semenj v Bratislavi

od 23./VII. do 2./IX. 1924. — Prijave do 1. maja 1924

Z ANGLEŠKO IN NEMŠKO MEHANIKO

KLAVIRJI IN PIANINI
najboljše vrste, cene splošno znižane, na Zagrebškem zboru Paviljon „E“, mesto 415.

„MIGNON“

generalno zastopstvo. 2981

Proda se v Banjaluki, Bosna

večje posetje z vilo in 28 orahov prvovrstne zemlje. Vila obstoji iz šest lepih in velikih sob, dveh kuhinj, smočnice, kopalnice, podzemne kleti. Na posestvu se nahaja vse potrebno in obširno gospodarsko poslopje. Pred vilo je lep sadni vrt, a poleg tega vodovod in vodnjak. Vse to je v najlepši legi Banjaluke. 2917

Cenjene ponudbe je poslati na upravitelja pošte v Banjaluki, Bosna.

Obleke in moderni površniki

po zelo nizkih cenah

v oblačilni industriji: **A. KUNC**

Ljubljana, Gosposka ulica 7.

Živinski sejmi

v Voržju, politični okraj Ljutomer

6. maja, 29. septembra (Mahaljev sejem), 30. novembra

(Andrejev sejem) se vrši vsako leto.

Tuzemcem in inozemcem s koncesijami je prost nakup popolnoma dovoljen.

2996 **Seršen, župan**

Prodajam

osiroma DAM V NAJEM popolnoma urejeno

tvornico perila

z likalnic, pisarno s celim inventarjem: s telefonom in napeljavo z električnim pogonom in lučjo, kakor tudi z vodovodom na najbolj prometnem kraju mesta Zagreba pod jako povoljnimi pogoji. 2994

Ponudbe na Simon Seligmann, Zagreb, Vlaška ul. 57.